

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Brno 2010

František Hanus

UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Institut mezioborových studií Brno

Sociálně právní aspekty diváckého násilí

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Alena Plšková

Vypracoval:

František Hanus

Brno 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Sociálně právní aspekty diváckého násilí“ zpracoval samostatně a použil jen literaturu uvedenou v seznamu literatury, který je v práci uveden. Tištěná i elektronická verze jsou totožné.

Rosice 15.3. 2010

.....
František Hanus

Poděkování

Děkuji paní PhDr. Aleně Plškové za velmi přínosnou a užitečnou metodickou pomoc a poskytované konzultace při zpracování mé diplomové práce.

František Hanus

ÚVOD	2
1. AGRESE A NÁSILÍ	4
1.1 Sport a diváci	4
1.2 Charakteristika agrese	5
1.3 Charakteristika násilí	7
2. FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ	9
2.1 Charakteristika fotbalového chuligánství	9
2.2 Vymezení fotbalového chuligánství	9
2.3 Historie fotbalového chuligánství v ČR	12
2.4 Moderní organizované chuligánství	14
2.5 Vliv alkoholu na chování diváků	16
3. DIVÁCKÉ NÁSILÍ	18
3.1 Charakteristika diváckého násilí	18
3.2 Fotbalové chuligánství v Anglii v období 60-90 let 20. století	19
3.3 Fotbalové chuligánství v Západní Evropě	25
3.4 Fotbalové chuligánství ve Východní Evropě	29
4. LEGISLATIVA SPOJENÁ S DIVÁCKÝM NÁSILÍM	34
5. SLUŽBA POŘÁDKOVÉ POLICIE A POŘÁDKOVÁ JEDNOTKA	45
6. OPATŘENÍ PROTI DIVÁCKÉMU NÁSILÍ	48
6.1 Velká Británie	48
6.2 Postupy aplikované v ČR	49
6.3 Sociální a výchovná prevence	50
7. FORMULACE A CÍL HYPOTÉZ PRŮZKUMU	52
7.1 Úvod	52
7.2 Stanovení hypotéz a cílů průzkumu	52
7.3 Charakteristika vybraného průzkumného souboru	53
7.4 Pilotáž k průzkumu	54
7.5 Zpracování výsledků šetření	54
Závěr	73
Resumé	75
Anotace	76
Seznam použité literatury	77
Seznam příloh	78

ÚVOD

Výtržnosti, násilnosti a s tím spojené konfliktní jednání a chování fanoušků při sportovních zápasech jsou problémem, který se objevil před několika desítkami let v Anglii. V současné době je takovéto vystupování komplexně označováno jako **divácké násilí**. Již dávno se netýká jen prostorů určených ke sportu, ale proniklo i mimo sportovní areály.

Projevem agresivního chování sportovních diváků jsou postiženy téměř všechny země Evropy. Vzestup diváckého násilí (zejména fotbalového chuligánství) je evidentní. Skupiny násilníků kazí sportovní dění svými výtržnostmi a brutalitou. V počátečních fázích se stávají obětmi hráči, rozhodčí nebo funkcionáři klubů, následují střety mezi fanoušky samotnými na stadionech a poté se násilí přesouvá mimo areály stadionů. Tím se z něho stává celospolečenský problém. Z původně „anglického“ problému se díky obrovské medializaci v tisku a televizi stal problém nejen celoevropský.

Medializace bezpochyby zapříčinila rozšíření povědomí o diváckém násilí. Na druhé straně však mediálně předkládané informace často nevystihují celou podstatu problému. Dochází tak ke zkreslování informací a tím jsou ovlivněni i koncoví příjemci zpráv – veřejnost. Z neznalosti nebo zkreslené informovanosti pak může dojít (a dochází) k tomu, že i slušný občan s klubovou šálou nebo odznakem je v očích veřejnosti označován za výtržníka nebo chuligána.

Divácké násilí má vzrůstající intenzitu a tendenci. Mnoho lidí se s ním setkalo osobně nebo prostřednictvím médií. Z těchto důvodů je třeba se tímto jevem zabývat.

Cílem mé diplomové práce je z pohledu sociální pedagogiky ukázat na prostředí v němž je pácháno divácké násilí, poukázat na důvody vzniku jevu diváckého násilí, představit formy a podoby současných fotbalových diváků – chuligánů, kteří jsou známy pod názvy jako: **rowdies**, **hooligans** nebo **ultras** a také ukázat, jak lze sociální výchovou přispět k posílení schopností mladých lidí řešit agresi bezkonfliktně, nenásilně a bez únikových strategií jako jsou alkohol, drogy apod. Sociální výchova se zaměřuje podporu a rozvoj osobních schopností jenž prospívají jedinci i společnosti.

Také se pokusím přiblížit „širší veřejnosti“ pohled do napjatého prostředí, v němž proti sobě na jedné straně stojí zástupci fotbalových gangů a chuligánů, kteří ohrožují veřejný pořádek, životy, zdraví a bezpečnost ostatních a na druhé straně soukromé i státní bezpečnostní složky, reprezentované zejména příslušníky pořádkových jednotek Policie České republiky. Jejich hlavním úkolem je ochrana a zajišťování bezpečnosti všech.

Dále popisují základní aktivity státu při řešení bezpečnostní situace na stadionech i mimo ně a opatření a postupy policie.

Vycházet budu z odborné literatury, internetových stránek, ze zdrojů blízkých chuligánskému prostředí a rovněž z vlastní zkušenosti bývalého velitele okresní pořádkové jednoty Chrudim, začleněné do pohotovostní jednotky Správy Východočeského kraje Hradec Králové (dále jen PJ SVČK HK). K dalším cílům patří i snaha o pochopení takového jednání a chování, přičemž budou vymezeny nejčastější projevy fotbalových chuligánů.

Cílem empirické části mé práce je provést průzkum mezi příslušníky PJ SVČK HK a zjistit, jaké mají na danou problematiku názory a postoje. Dále chci prozkoumat jejich profesní připravenost, možnosti a schopnosti provádět jednotlivé úkony nebo zákroky v rámci opatření proti diváckému násilí.

Závěrem musím upozornit, že jsem pracoval s přesnými citacemi z odborné literatury a to při uvádění rasistických, nacionalistických i antisemitistických hesel. Pro naplnění cílů stanovené práce jsem je používal tak, jak jsou užívána fotbalovými chuligány.

1. AGRESE A NÁSILÍ

1.1 Sport a diváci

Sport nabyl významného společenského významu a stal se součástí dění ve společnosti. Také se stal i částečným odrazem života. Sport jako aktivní zábava je oblast, která nabývá čím dál větší společenskou důležitost. Proniká do ekonomiky, umění, výchovy a stal se prostředkem zábavy. Aktivní zábavou se stal pro sportovce a pasivní pro diváky.

Sportovní diváctví je stejně staré jako sportování a závodění samo. Různé formy sportu a závodění byly odpradáвна orientovány nejen na tělesný rozvoj ale i na diváky. Především však samotné sportování sloužilo jako zdroj napínavých situací a vzrušení pro přihlízející diváky.

Moderní sport získával nezastupitelné místo na základě společenských proměn, které provázely průmyslovou revoluci. Stal se jedním z nejdůležitějších prostředků masové zábavy. Vznikla nová sportovní odvětví a rychlejší a dokonalejší zpracování informací. Přenos těchto informací na větší vzdálenosti umožnil masovou účast a popularizaci sportu. To vedlo k celkovému nárůstu sportovního diváctví. Divácká kulisa se při utkáních stávala bouřlivější.

Nejčastější bouřlivé divácké prostředí se vytvářelo při utkáních ve fotbale. Nárůst počtu diváků na stadionech zapříčinil, že organizátoři nezvládali masy diváků ani za přispění policejních složek. .

Kopaná se záhy stala nejmasovějším sportem, s rozšířením po celém světě. Fotbalové diváctví se tak čím dál víc uplatňovalo jako společenský jev. Fotbaloví fanoušci se stali nejpočetnější základnou sportovního diváctví, ale zároveň je také s nimi spojována většina negativních akcí. Je třeba si uvědomit, že „historie“ násilných akcí sportovních diváků v období po druhé světové válce je především historií fotbalových diváků.

Sport má ale také nezastupitelnou roli jako prostředek sociální interakce. V ochozech hledišť spolu lidé komunikují, utvářejí si postoje a sdělují si své názory. Při tom v některých případech dochází k názorovým i postojovým odlišnostem nebo střetům. Touto komunikací je tvořena samotná atmosféra na

stadionech. Sport slouží k odreagování, uvolnění i k zábavě. Poskytuje emocionální a estetické prožitky.

Utvoření příznivé atmosféry v ochozech stadionů ze strany diváků kladně ovlivňuje výkonnost soupeřů nebo soutěžících. Diváctví tak tvoří jakýsi stimul i pro sport samotný. Možnost ovlivnit sportovní výkon je podstatou fandovství. Právě ovlivnění výkonu dokáže diváky přivést do ochozů.

„Sportovní diváctví je pro společnost přínosem a může pozitivně přispět k rozvoji jak sportu, tak sportovního diváka“.¹

Průzkumem bylo spolehlivě zjištěno, že akce, které jsou významné a pro diváky zajímavé, jsou schopny ke sportu přivést nové zájemce. To platí zejména o dětech a mládeži.

Sportovní diváctví však nemá jen kladné stránky. Na fotbalové a hokejové fanoušky se v poslední době pohlíží zejména jako na nositele vandalismu a násilí.

Tato skutečnost je doložena faktem, že reakce fotbalových a hokejových diváků nejednou překračují hranice společenských norem. Násilných a agresivních akcí přibývá. Často se v nich odrážejí případné sociální konflikty společnosti. Reakce fotbalových diváků již v minulosti několikrát vyústili v tragické události.

1.2 Charakteristika agrese

Agrese patří mezi jeden ze základních zvířecích i lidských instinktů. Jejím cílem je vystrašit druhého, nahnat mu hrůzu za účelem jeho oslabení a získání společenských výhod pro sebe.

„Agresi rozumíme destruktivní chování, směřující k fyzickému (brachiálnímu), slovnímu (urážka, pomluva) nebo symbolickému (pomocí gest) útoku vůči jinému jedinci (předmětu).“² Agresi můžeme rozdělit na primitivní a krátkodobou, která se vyznačuje bouřlivým odreagováním afektu a promyšlenou a dlouhodobou.

---

¹ SLEPIČKA, P. Sportovní diváctví. Praha: Olympia, 1990. s. 6

² SPURNÝ, J. *Psychologie násilí*. I. vyd. Praha: Eurounion, 1996. s.17

Původcem agresivního jednání u člověka může být nejen pudové jednání, ale také dopředu promyšlené jednání proti dobrým mravům a morálním zásadám. Sklony jednat agresivně vznikají za situace, kdy jsme donuceni překonávat překážky, které před námi stojí při uspokojování svých potřeb. Celkové vnitřní napětí se stupňuje, nedaří-li se nám překážku odstranit nebo překonat. Pocitem ohrožení sama sebe v nás vzrůstá potřeba ochránit se. Zdrojem agresivního chování je neuspokojená potřeba, zvyk nebo i afekt. Velmi často je agresivní jednání způsobenou pouhým strachem. Při opakované možnosti agresivního odreagování dochází k učení se agresi a vlastně k jakémusi tréninku. Dosažení úspěchu pomocí takového jednání posiluje pravděpodobnost jeho opětovného opakování. Tím se vytváří model agresivního chování.

Agresivní chování má více forem projevu. Od slovní pře přes nadávky a výhrůžky, až po fyzické napadání osob. Agrese může být přímá, otevřená (proti konkrétnímu člověku), nepřímá (namířená proti hodnotám, které jsou pro jedince důležité), přesunutá (je napaden náhradní objekt) a také imitativní (napodobování chování předchůdců).

U psychicky narušených a sociálně nezralých lidí jsou agresivní projevy markantní pouhým pozorováním. „Síla zvyku reagovat agresivně závisí především na těchto faktorech:

1. na předcházejících agresích – byl-li jedinec vystavován mnoha frustracím, je s větší pravděpodobností agresivnější než člověk, který zažil málo hněvu
2. časté a silné zpevňování agresivních reakcí vede k vytvoření silného zvyku chovat se agresivně
3. sociální facilitace – sociální souhlas skupiny, jejímž je jedinec členem, s agresi. Agrese je odměňována obdivem a vyšším sociálním statutem.
4. temperament – některé proměnné temperamentu jako impulsivita, ráznost, aj. podporují projevy agresivity, protože jedinec není s to své agresivní jednání tlumit.“³

---

³ SPURNÝ, J. *Psychologie násill*. I. vyd. Praha: Eurounion, 1996. s.18

1.3 Charakteristika násilí

Násilí bývá někdy vyčleňováno z agrese jako samostatná podkategorie, která je definována úmyslným pokusem někomu ublížit.

Role skupinových fenoménů byla přesně definována už před více jak sto lety Le Bonem.⁴ Zjistil, že jedinec, který je součástí většího uskupení jako masa nebo dav, ztrácí svoji osobnost. Přizpůsobuje se situaci a ztotožňuje se se skupinovou myslí nebo rasovým nevědomím. Mysl v takovém případě je velice primitivní. Chování v davu je poté nestoudné, emocionální, vrtkavé a také destruktivní. Veškeré vědomé jednání je v davu téměř znemožněno. Vzniklé myšlenky a emoce jsou nakažlivé a jsou velice rychle rozšiřovány mezi další přítomné osoby. Mezi nejnakažlivější úsudky jsou zařazeny takové, jenž vycházejí z rasového nevědomí. V davu dochází k procesu deindividuace – ztrátě osobní identity a identifikace s davem. „To znamená, že už se lidé neřídí svým svědomím a mohou tedy být krutější a útočnější, než kdyby jednali jako autonomní jedinci“.⁵ Tento proces zmenšuje, ochuzuje nebo i ničí prožitek vědomí jedince ve skupině. Deindividuace je doprovázena nedodržováním platných morálních norem a sníženou morální odpovědností.

„Dnes víme, že jedinec může být uveden do takového stavu, že ztratí svou vědomou osobnost, poslouchá všech příkazů toho, kdo mu ji odňal a dopouští se činů své povaze a svým, zvykům zcela protichůdných.“⁶ Agresivní chování se projevuje jako důsledek ztráty individuální identity ve skupině. Při ztrátě identity jsou narušeny mechanismy bránící vzniku agrese a jedinec snadno ztrácí kontrolu nad agresivním chováním, které by za normálních okolností bylo potlačeno strachem z trestu nebo sociálního nesouhlasu. „Zimbardo uvedl několik podmínek, které mohou vyvolat stav deindividuace :

- anonymita
- příslušnost ke skupině

---

⁴ ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. I. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. s.81

⁵ Hayesová, N, *Základy sociální psychologie*, Praha s.r.o. , Portál 1998, s 130

⁶ LE BON, G. *Psychologie davu*. Praha: Kra, 1994. s.19

- sdílení odpovědnosti za výsledek jednání se členy skupiny nebo vzdání se odpovědnosti
- dvojjazyčnost a nedostatečně strukturovaná situace
- změněné stavy vědomí navozené drogami, alkoholem apod.“⁷

Deindividuace se v prožívání jednotlivce projevuje sníženým sebehodnocením, sebedoceňováním, ale i menší sebekritičností a kritickým přezkoumáváním vlastních čin. Jedinec se přestává zajímat o to, co si o něm myslí jiní lidé.

Při deindividuaci se zeslabují také způsoby kontroly chování. Mezi ně patří úzkost, strach, vina, stud a jiné. Deindividuovaný jedinec ztrácí schopnost rozlišovat realitu takovou, jaká je.

---

⁷ ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. I. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. s.83

2. FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ

2.1 Charakteristika fotbalového chuligánství

Od šedesátých let dvacátého století se začaly v souvislosti s fotbalem množit excesy, při nichž se do popředí mediálního i společenského zájmu dostaly takové projevy fotbalových návštěvníků, jako jsou rvačky, výtržnosti a vandalismus. Docházelo ke střetům mezi násilníky a rozhodčími, násilníky a hráči a také mezi skupinami násilníků navzájem. Střety neprobíhaly pouze v prostorách stadionů, ale i mimo ně. Nejběžnějším pojmenováním tohoto fenoménu se stalo „fotbalové chuligánství“. Někdy bývá označováno za „britskou nemoc“. Jeho kořeny totiž leží na britských ostrovech, odkud se přibližně o deset let později rozšířilo i do dalších západoevropských zemí a později i do východní Evropy.

Zájmem sociálních vědců bylo takovéto chování vysvětlit. Mezi prvními se jím začali zabývat britští psychologové a sociologové. Centrem výzkumu se stalo Sir Norman Chester Centre na universitě v Leicesteru. V dalších obdobích se výzkum rozšířil do dalších zemí.

2.2 Vymezení fotbalového chuligánství

Slovo „chuligán“ vzniklo v 19. století, konkrétně v Londýně. S největší pravděpodobností označovalo neadaptivní rodinu Hooligan pocházející z Irska. Pojem chuligánství se začalo označovat kriminální a výtržnické chování. Fotbalové chuligánství se vyzemilo z fotbalové fandovství. Chuligánství by se dalo charakterizovat jako násilnosti, jejichž příčiny jsou nezávislé na samotném průběhu fotbalového utkání. Původcem těchto násilností jsou organizované skupiny příznivců, jejichž ataky jsou vedeny proti soupeřovým příznivcům, policii nebo pořadatelům.

Sportovní utkání však nenavštěvují jen fotbaloví chuligáni. Proto je nutné odlišit je od ostatních osob, kteří utkání sledují. „V tomto kontextu je možné vymežit tři velké skupiny :

- 1) fotbalové diváky,

- 2) fotbalové fanoušky,
- 3) fotbalové chuligány (hooligans, rowdies)⁸.

Fotbalový divák

Fotbal, jako nejmasovější sport, se rychle rozšířil po celém světě. Fotbaloví diváci vytvořili nejpočetnější skupinu ze všech sportovních diváků. Logicky je tedy nejvíce negativních akcí spojovaných právě s fotbalovými diváky.

Fotbalovým divákem je označován pasivní pozorovatel, jenž není ovlivněn vzájemným soupeřením obou týmů. Jeho celkový pohled na utkání je neutrální. Obecně ho zajímá pouze hra a její výsledek. Nemá žádným způsobem napojení na konkrétní klub, nenosí klubové symboly a není s žádným klubem ani ztotožněn. Fotbalové utkání je pro fotbalového diváka na stejné úrovni jako divadelní představení. Často je sleduje i za pomoci médií. Po ukončení utkání odchází uspokojen pouze prožitkem získaným z průběhu hry.

Rychlé rozšíření moderního sportu se koncem 19. a na začátku 20. století nevyhnulo ani území našeho státu. Vznikly časopisy se zaměřením na sportovní problematiku. Sport se poté stává čím dál populárnější zábavou pro jeho aktivní i pasivní účastníky. Do popředí zájmu se dostává hokej a zejména fotbal. Postupem času vyvstaly na fotbalových utkáních kromě kladných také stinné stránky v chování diváků. Pořadatelská služba si mnohdy s fotbalovými diváky nevěděla rady.

Od 60. let minulého století docházelo mezi diváky po celém světě ke zvyšování nebezpečnosti při fotbalových utkáních. Došlo k prvním ztrátám na životech při bitvách mezi diváky. Tento trend se rychle rozšířil. K jedné z nejtragičtějších událostí došlo v roce 1985 v Bruselu na Heysel stadionu. Při finálovém utkání o Pohár mistrů evropských zemí se střetli fanoušci Liverpoolu a Juventusu Turín. Výsledkem bitky bylo 42 mrtvých a zhruba 400 zraněných lidí. Fanoušci proti sobě používali tyče, nože i palné zbraně. Došlo i k bitvě mezi fanoušky a policií.

---

⁸ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. 1. vyd. Brno : Barister & Principal, 2004. s. 10.

Tímto způsobem eskalované násilí fotbalových fanoušků upoutává nutně pozornost. Začaly se mu věnovat sportovní a společenské instituce, ale také politické složky. V mnoha zemích se stalo divácké násilí společenským problémem. Bylo nutné řešit vzniklé situace na vědecké úrovni. Psychologové a sociologové zpracovávali studie, jejichž cílem bylo objasnit vztahy negativních jevů na sportovištích a změnami ve společnosti.

Fotbalový fanoušek

Fotbalový fanoušek je na rozdíl od diváka s fotbalem spjat a to buď prostřednictvím klubu nebo hráče. Se „svým“ klubem se identifikuje a prožívá s nimi vítězství i porážky. Od vlastního zápasu má očekávání. Už není nestranný a například stejný faul posuzuje jinak u hráče „svého“ týmu než u soupeřova. Na stadionech jsou fanoušci snadno k rozeznání. Postávají v jasně identifikovatelných skupinách. Tato identifikace je reprezentována především oblečením. Jsou to klubové dresy, šály, čepice, vlajky trička a další drobné předměty. Typické pro fotbalového fanouška je rozdělení na „MY“ (fanoušci klubu) a „ONI“ (fanoušci jiných klubů).

Vlastním pozorováním jsem si všiml, že fotbaloví fanoušci přicházejí na utkání s očekáváním a přáním vítězství vlastního týmu. Pokud se jim takovéto přání splní, tak se intenzivně radují a jsou ochotni se s každým obdobně smýšlejícím jedincem podělit o svůj názor a pocity.

V případě prohry je fanoušek zklamáný a prohru nese nelibě. Své pocity do okolí nesděljuje a je spíše uzavřený. Zklamání je o to silnější, potká-li příznivce soupeře a „ONI“ oslavují.

Takovéto setkání končí většinou urážkami a vymyšlením hrubšího výrazu pro pojmenování druhé skupiny. Vytvářejí se zde negativní emoce a může docházet ke snižování nebo i ke ztrátě rozumové kontroly nad vlastním chováním a jednáním. Je posilováno vědomí sounáležitosti „MY“

Fotbaloví chuligáni

Fotbaloví chuligáni vytvářejí skupiny tvořené v převážné většině mladými militantně orientovanými „příznivci“. Jejich cílem není samotné fotbalové utkání, ale vyvolání konfliktu nebo rvačky s obdobnou skupinou soupeřova týmu. „Nezákonné davy většinou od samého počátku překračují společenské normy, sklouzávají do roviny sociální patologie“⁹. Skupiny chuligánů mají své vlastní názvy a těmi se odlišují i distancují od neorganizovaných a jiných skupin. V poslední době je časté, že se chuligánství objevuje i v textech písní. Především v repertoáru punkových a skinheadských skupin. Fotbalové chuligánství existuje ve většině evropských zemí. Vzorem ve výtržnostech, projevech nacionalismu, rasismu a xenofobie a požívání alkoholu před utkáními se stali angličtí chuligáni. Téměř u všech mimoanglických militantních skupin je používána anglická terminologie a anglické symboly. Velmi oblíbená je anglická vlajka a také vlajka Svatého Jiří.

Skupiny fotbalových chuligánů představují určitou sociální jednotku – **malou skupinu**. Existuje několik druhů malých skupin. Fotbaloví chuligáni patří do pozitivně vztažné skupiny. „To jsou takové skupiny, k nimž má jedinec kladný vztah a je rád jejich členem, protože mu členství v takové skupině umožňuje uspokojování některých jeho potřeb“¹⁰.

2.3 Historie fotbalového chuligánství v ČR

Nadávký, neadekvátní kritika rozhodčího i soupeře provází fotbal na našem území již od jeho vzniku. Součástí toho byly i menší potyčky mezi diváky. Nelze však říci, že by toto bylo dílem organizovanosti. Jednalo se spíše o vybočení a akce jedinců. V období vlády komunismu se někdy fandění stávalo projevem vzdoru proti režimu. Ten mohl být „reprezentován“ rozhodčím nebo údajně „vládním klubem“ Spartou Praha. Více než ve fotbale bylo podobný odpor vůči vládní straně a jejím „bratrským zemím reprezentovanými SSSR“

---

⁹ BURIÁNEK, J. *Sociologie*. II. vyd. Praha: Fortuna, 2003. s 62-63.

¹⁰ NAKONEČNÝ, M. Úvod do psychologie. I.vyd. Praha: Academia, 2003.s 368

vidět v ledním hokeji. Nejmarkantněji to bylo vidět při mistrovství světa, které proběhlo po okupaci Československa v roce 1968. I když tým ČR nezískal titul, projevem vzdoru obyvatel proti okupaci se stal hokejový výsledek proti SSSR, kdy ČR zvítězila 3:2. Transparenty a nápisy s tímto výsledkem byly vidět všude. Je však nutné podotknout, že emoce v té době byly velmi vypjaté.

Od počátků 80. let dvacátého století začaly vzrůstat problémy na fotbalových zápasech a v souvislosti s nimi. V hledištích vzrůstala vandalská činnost, vulgárnost i intenzita brutálnějších zákroků. To se týkalo nejen stadionů a okolí, ale stále častěji i trasy přeprav „fanoušků“. Zlomovým okamžikem tohoto období se stala zpáteční cesta fanoušků pražské Sparty po utkání s Banskou Bystricí v roce 1985. Vlak, kterým cestovali, byl těmito fanoušky zdemolován do té doby nevídaným způsobem. Celkové škody se vyšplhaly do statisíců. Po několika letech byl na základě tohoto motivu natočen film s názvem „PROČ“. Jeho efekt však nebyl příliš „výchovný“, naopak fenomén fotbalového násilí zpoučarizoval v řadách tehdy dospívající mládeže a dodnes je kultovním filmem českých fotbalových chuligánů.¹¹

Změna režimu následkem „sametové“ revoluce v roce 1989 přinesla uvolnění svobody. Sebevědomí a uvolnění možnosti projevoání se přineslo nárůst agresivity. Vzrůstající tendence skinheadského hnutí v ČR byla patrna i ve fotbalových ochozech. Nejmarkantněji u týmu Viktorie Žižkov. Do mediálního podvědomí se tento celek z druhé a později první ligy, dostal v písni skupiny Orlík. Ta měla na skinheads silné vazby. Domácí zápasy Viktorie Žižkov byly skinheady silně navštěvovány. Prostřednictvím živého vysílání bylo některé incidenty v hledišti možno vidět v televizi. Tím docházelo posilování a inspiraci dalších chuligánských skupin. Mezi kluby se silnou základnou fanoušků patří i ostravský klub Baník. Od roku 1991 vycházel fanouškovsko-chuligánský zin¹² ostravský Bazal.

---

¹¹ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004 s.131

¹² Zin je neprodejný občasník, který je vydáván skupinou fanoušků – chuligánů a je distribuován pouze mezi nimi samotnými a jim podobně smýšlejícími osobami a skupinami.

2.4 Moderní organizované chuligánství

Moderní chuligánské skupiny v ČR se postupně vykrystalizovaly ve druhé polovině devadesátých let. Je pro ně typické, že se oddělily od vazeb na jednotlivé fotbalové kluby. Pojmenování takovýchto skupin zpravidla obsahuje slova jako gang, banda, ultras, komando apod. Účelem těchto názvů je vyčlenit se od neorganizovaných nebo krátkodobě fungujících skupin i od jiných chuligánských skupin. „Prvním chuligánským gangem s názvem pravděpodobně vznikl při Spartě Praha (Brigáda Drábek z Lasičky).“¹³ V současné době mají téměř veškeré domácí fotbalové kluby z 1. i 2. ligy příznivce, které lze označit jako chuligány. Počty jednotlivých gangů jsou od několika málo jedinců až po desítky členů. Pro lepší přehled uvádím názvy některých chuligánských skupin i s příslušností k fotbalovému klubu. Sparta Hooligans (AC Sparta Praha), Youngsters, Red white supporters, Brigade 97. (SK Slavia Praha), Apple Commando (FC Baník Ostrava), Pilsen bOils (FC Viktoria Plzeň), Ultras Brno (1. FC Brno), Bulldog Corps (FC Opava), n.s. commando 88 a Hooligans Hovada Zubr (SK Sigma Olomouc).¹⁴

Vzájemná komunikace mezi jednotlivými členy i mezi dalšími skupinami probíhá pomocí internetu a mobilních telefonů. Přípravy jsou mimo den zápasu zpravidla řešeny přes internet. Samotná komunikace mezi špičkami jednotlivých gangů v den zápasu je řešena telefonicky. Sjednává se místo, počet účastníků a další pravidla boje. Tyto informace se musí měnit v závislosti na aktivitě pořádkových sil, které bývají ve větších městech rizikovým zápasům přítomné. Mezi českými chuligány jsou v poslední době moderní boje „na počet“. To znamená, že se dopředu domluví počet lidí na každé ze zúčastněných skupin. Pro lepší orientaci uvádím příklad z praxe na jednu bitvu ze října 2009 mezi chuligánskými skupinami Kladna a Plzeň.

„Ve středu (7.10.) se na Kladně odehrálo osmifinálové utkání mezi domácím SK a Plzní. Ani jeden z táborů zápas nepodcenil a jak fans hostí, tak i my jsme na pohárové utkání zafandit přišli. Ve druhé půli posíláme k sektoru hostí zvěda, ten přichází s tím, že Plzeňáků je celkem deset a mají zájem o nějakou tu zábavu. Zápas tedy končí a my se přesouváme do nedalekého lesa, kde po chvilce narážíme na skupinu hostí. Domlouváme se na mladších

¹³ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004 s. 134

¹⁴ dostupné z <http://www.hooligans.cz>

sestavách a na konečném počtu sedm na sedm. Stavíme se proti sobě na osvětleném plácku a rozebíháme se proti sobě. Boj netrvá dlouho, chvílku se dohadujeme o výsledku, my tvrdíme, že souboj skončil remízou, Plzeňští zas, že zvítězili, na to reagujeme tím, že dáme druhé kolo, ať se rozhodne, Plzeň odmítá s tím, že se opět setkáme v neděli na hokeji. Souhlasíme a vyčkáváme tak nedělní klání HC Kladna s Plzní. Neděle je tu, scházíme se v šesti lidech pod dvacet let, na hokeji se k nám přidávají další čtyři. Dva z nás jdou tedy mezi Plzeňské. Těch přijelo celkem dost, hledáme tedy nějaké mladíky. Nakonec se jich našlo snad osm, se kterými se domlouváme na odvetě. O druhou přestávku je tedy odvádíme na místo. Z prvního plácku jsme nejdříve vyhozeni, jdeme tedy dál. Chvíli už to vypadalo, že nic nebude, neboť z naší strany selhala organizace, nakonec se ale stavíme, i když pouze čtyři na čtyři. Jdeme proti sobě, padne pár ran, bitka trvá cca minutu, po které dva Kladenští vítězí, jeden remízuje, další prohraje, takže tentokrát jde výhra spíše na naši stranu. Dík patří do Plzně, za fér přístup a snahu. Ostatním klukům z Kladna děkuji za účast.“¹⁵

Akce hooligans skupin nejsou jen záležitostí akcí sami mezi sebou. Cílem akcí se někdy stanou i fotbalisti a činovníci vlastního klubu. Známa je akce, kdy příznivci Sparty zaútočili v roce 2002 na vlastní autobus jedoucí z prohraného utkání v Jablonci. Několik osobních vozidel zablokovalo silnici a kameny napadlo autobus. Výsledkem bylo zničené čelní sklo za několik desítek tisíc korun.

Tradiční „obětí“ chuligánských útoků jsou rozhodčí. Nejedná se pouze o hlavního, ale i o postranní (dnes nazývané asistenty). Silného mediálního ohlasu se dostalo napadení postranního rozhodčího při utkání mezi Bohemians a Spartou v roce 2003. Z tábora fanoušků Bohemians vyběhl jeden „fanoušek“ a fyzicky napadl rozhodčího. Výsledkem bylo ukončení utkání a sankce pro domácí klub.

Při výjezdech na utkání svých klubů se poslední dobou rozmohly i skupinové krádeže na čerpacích stanicích a v obchodech podél dálničních odpočívadel.

Zatím nejproblematictější jevem českých (a nejen českých) hooligans jsou v poslední době projevy politického extremismu. Ten je zastoupen rasistickými a neonacistickými projevy. Mezi nejčastější ukázky patří bučení na hráče černé

---

¹⁵ Co se kde dělo? Přístupné z <http://www.hooligans.cz/showpage.php?name=archiv>

pleti nebo skandování: „hu hu hu“ při jeho dotyku s míčem. Takové chování bylo často k vidění za zápasech Viktorie Žižkov ke konci devadesátých let, kdy za ně hrál hráč tmavé pleti Kenedy Chihury. Poměrně časté je i používání označení „židi“. Např. „polští židi“ nebo „Jude Slavia“. Tím jsou označováni příznivci Baníku Ostrava nebo Slavia Praha.

2.5 Vliv alkoholu na chování diváků

Stále více přímých diváckých účastníků sportovních utkání požívá alkohol. Netýká se to pouze požívání v rámci samotného zápasu, ale mnozí fanoušci již na fotbalové či hokejové zápasy ovlivnění přijdou. Svůj podíl na tomto jevu má jednak jeho lehká dostupnost a potom jeho společenská akceptovatelnost. Všeobecně je považován za jeden z nejdůležitějších faktorů při vzniku a vývoji diváckého násilí.

Za alkohol se považují takové nápoje, které obsahují chemickou sloučeninu etanol, který je od nepaměti známou látkou s psychotropními účinky, převážně hypnosedativními a trankvilizujícími.¹⁶

Funkce alkoholu ve společnosti je rituální, fyziologická, sociální a zejména psychická. Po psychické stránce působí jako euforikum. Poslední výzkumy ukázaly, že každodenní požívání alkoholu v „malém“ množství mužům prospívá. U žen se toto nepotvrdilo. Obecně však platí, že při konzumaci většího množství má na lidský organismus negativní vliv. To platí při jednorázovém požití většího množství i při každodenním užívání. Důsledkem je snížení rychlosti myšlení, snížení reakcí, soudnosti a kontroly. Zároveň se zvyšuje agresivita a touhu riskovat.

Pití alkoholu ze strany fanoušků i chuligánů se stalo jakousi módní záležitostí. Fotbaloví chuligáni se potřebují uvolnit a alkohol je k tomu ideální. Potřebují si vybit agresivitu, ztratit zábrany a potom Fotbaloví chuligáni, ale i někteří fanoušci se rádi posilňují před utkáním (během, i po utkání) alkoholem. Potřebují si vybit agresí, uvolnit se, ztratit zábrany a pak spáchat výtržnosti nebo vyprovokovat rvačku.

---

¹⁶ KVAPILÍK, J., SVOBODOVÁ, A. *Člověk a alkohol*. 1. vyd. Praha : Avicenum, 1985. s. 81

Po zkonsumování alkoholu se chuligáni stávají více nebezpečnějšími pro své blízké okolí. Nárůst agrese a násilí je s množstvím zkonsumovaného alkoholu ještě umocněn.

„Sportovní diváci, kteří jsou pod vlivem alkoholu (jejich projevy vypadají zpočátku přátelsky a budí shovívavost nebo úsměv ve tváři ostatních) vyvolávají konflikty daleko častěji než diváci, kteří přišli do hlediště střízliví. Tito opilci jsou při konfliktech agresivnější a mají snahu si své případné spory vyřídit ručně.“¹⁷

---

¹⁷ SLEPIČKA,P. *Sportovní diváctví*. 1.vyd. Praha : Olympia, 1990. s. 102.

3. DIVÁCKÉ NÁSILÍ

3.1 Charakteristika diváckého násilí

Zcela přesná definice diváckého násilí zřejmě neexistuje. Samotný pojem je vykládán několika způsoby. Můžeme si však pod ním, ale ve většině případů představit násilnosti mezi diváky nebo nebezpečné chování v souvislosti s probíhajícími sportovními akcemi. Místem konání diváckého násilí nejsou pouze stadiony. V posledních několika letech se díky přijatým bezpečnostním opatřením přesunulo i do ulic měst, restaurací, nádražních prostor nebo na jiná veřejně přístupná místa. Častá jsou místa střetu na příjezdových a odjezdových trasách fanoušků. Zdaleka se to už netýká jen potyček uvnitř samostatných států. Současná sjednocená Evropa umožňuje chuligánům cestovat bez omezení a střetávat se téměř kdekoliv.

Tito „fanoušci“ využívají střetnutí mužstev jako možnost uvolnění svých agresivních tendencí. Divácké násilí se vymezuje jako jednání, které je naplánováno předem, opakuje se a dopouští se ho víceméně homogenní skupina lidí. Sjednocujícím faktorem takové skupiny je sounáležitost k určitému klubu nebo národnímu mužstvu. „Využívají toho, že jsou schováni v anonymitě společných prožitků a projevů s ostatními příznivci a účastníky akce, mnohdy ještě před vlastním zápasem (bez ohledu na výsledek, na oslavu vítězství či odreagování pocitu zklamání), i při nástupu do dopravních prostředků (kde se spojí s ostatními potencionálními účastníky a posilují svou agresivitu), či živelného nebo organizovaného pěšího přesunu (s vlajkonoši, chuligány apod.) na místo střetnutí“.¹⁸

Do pojmu diváckého násilí je nutné zahrnout ještě další formy rizikového chování. Jedná se o urážky s rasistickým podtextem, používání symbolů extremismu a o chování, které ohrožuje diváky, rozhodčí a samotné hráče. Mezi ně se řadí především házení předmětů na hrací plochu.

Geograficky je divácké násilí rozšířeno hlavně v evropských zemích včetně Ruska. Od šedesátých let minulého století se začalo vyskytovat v Anglii a rychle se rozšířilo do dalších zemí jako Skotsko, Irsko, Německo, Nizozemí. Z bývalých zemí východního bloku do Polska, Ruska, Balkánských zemí atd.

---

¹⁸ MIKŠÍK, O. Hromadné psychické jevy. Praha: Karolinum, 2005. s.185

Rozšířené je dále v Jižní Americe a také v Africe. Zde došlo počátkem roku 2010 k napadení autobusu převážející fotbalisty Toga, kteří cestovali na Mistrovství Afriky. Následkem střelby z automatických zbraní byli nejméně dva lidé usmrceni a několik dalších zraněno. Fotbalový svaz Toga v reakci na útok odvolal své národní mužstvo ze šampionátu. Oproti tomu téměř žádný výskyt není zaznamenán v USA.

Evropa je však místo s největším a nejčastějším výskytem tohoto jednání. Je to způsobeno především velkou hustotou obyvatel a množstvím národů, které zde žijí. Taktéž se na tom podílí lepší ekonomická situace obyvatel Evropy, kteří tak mohou prakticky pořád cestovat a doprovázet „své“ mužstvo.

Divácké násilí na stadionech vždy představuje riziko pro ostatní diváky. Jeho vlivem, může dojít k nezvladatelným davovým situacím. Preventivní opatření k potlačování diváckého násilí na stadionech jsou spojeny hlavně s fyzickou bezpečností lidí.

3.2 Fotbalové chuligánství v Anglii v období 60-90 let 20. století

Jak již bylo výše uvedeno, chuligánství vzniklo v Anglii. Jedná se o období zhruba od počátku šedesátých let minulého století. Jako pomocné kritérium vzniku chuligánství by mohlo být počáteční stádium organizovanosti radikálních fanoušků, což je přibližně na konci padesátých let. Jednou z prvních organizovaných skupin byli Teddy boys. Měli svůj specifický styl oblékání, tance, hudby, účes a extravagantní chování. Byli spojováni s různými výtržnostmi během fotbalových utkání. Chyběla jim však organizovanost.

Počátkem šedesátých let byli Teddy boys nahrazeni tzv. mods a jejich protějšky „rockery“¹⁹. Mods reprezentovali pracující třídu a byli okouzlení evropskými a americkými módními styly. Volný čas trávili nakupováním elegantního oblečení, návštěvami hudebních klubů poslechem hudby. Zdůrazňovali eleganci a uhlazenost. Mezi jejich symboly patřilo vlastnictví skútrů značek Vespa a Lambretta. Naproti tomu „rockers“ vyznávali rozdílný styl i hodnoty než mods. Anglický tisk často psal o vzájemných střetech mezi

---

¹⁹ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004. s. 42

mods a rockers a jejich střety prakticky rozdělily klubovou příslušnost a sféru vlivu v Londýně.

Se skupinou mods a jejich konzumním způsobem života však nemohla držet krok mládež z dělnických čtvrtí. Postupně se vyčleňovali a hledali vlastní identitu a image. Utvořili si nový styl oblékání, pro který bylo typické používání těsných džín, kostkovaných košilí včetně šlí a vysoké pracovní boty. Hlavním znakem bylo nošení krátce střižených vlasů. Tyto prvky jsou charakteristické pro pozdější hnutí skinheads.

Dalším skupinou se v šedesátých letech stalo hnutí rude boys. Jejich vnitřní kultura byla ovlivněna především hudbou, kulturou a životním stylem přistěhovalců zejména z Jamajky a zemí karibské oblasti. Rude boys měli silné zázemí téměř všude, ale nejvíce ve větších městech.

„Přibližně od roku 1967 se objevují první skinheads (skin – kuže, head – hlava). Původně jim šlo o oddělení se od „lepší“ společnosti. Jejich životní styl byl postaven na pití alkoholu, návštěvách koncertů, rvačkách a návštěvách fotbalových zápasů (při té příležitosti docházelo k bitkám a násilí).“²⁰ Skinheads potřebovali oblečení, které je oddělí v davu, neroztrhá se při běhu a přitom zůstane úhledné. Všechny tyto podmínky splňovala těžká bunda v zelené armádní barvě, pracovní džínsy a těžká pracovní obuv. Nejoblíbenější značkou obuvi se staly těžké boty značky Dr. Martens. Nejtypičtějším znakem skinheads je vyholená hlava. To je praktické zejména při rvačkách, protože pak nelze protivníka uchopit za vlasy.

Mezi nejdůležitější události každého týdne patřilo pro skinheady fotbalové utkání. Po vítězství Anglie ve finále mistrovství světa v roce 1966 vzrostla značně jeho popularita. Celková zlepšená finanční situace mladých lidí celkově umožnila cestování na fotbalové zápasy i mimo „vlastní“ město. Zde nevyhnutelně docházelo ke střetům se skupinami soupeřova města. To se samozřejmě neobešlo bez násilí. Násilí se tak stalo pravidelným doprovodným jevem. Party skinheadů se snažily bránit svoje lokality (zejména fotbalový stadion v den utkání) před nájezdy cizích part z jiných fotbalových měst. Rivalita mezi jednotlivými partami byla načas přerušena pouze při společné

---

²⁰ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004. s. 44

podpoře národního týmu. Jednotlivé skupiny skinheads fans měly několik set a někdy i několik tisíc fanoušků.

V tomto období se běžně stávalo, že docházelo k vniknutí fanoušků na hrací plochu. Cílem bylo přerušeno utkání nebo vyprovokovat střet s chuligány z tábora soupeře. Ruku v ruce s tím rostly střety s policejními složkami. K dalším střetům a bojům chuligánů docházelo ve zvláštních vlacích, které byly vypravovány na fotbalová utkání.

„Od druhé poloviny šedesátých let se jádra mladých výtržníků soustředila do skupin, které neměly spojitost se žádným týmem. Byly charakterizovány vlastními chorály, okřiky, vlajkami a dalšími symboly.“²¹ Takto vzniklá seskupení lidí využívala fotbalová utkání pouze k jedinému účelu. Tím bylo vyvolání střetu se skupinou soupeřova týmu. Oblíbenou činností a cílem střetů bylo napadnout příznivce soupeřova týmu a vyhnat je z jejich sektoru (kotle).

K zásadnímu ovlivnění rozvoje fotbalového chuligánství přispěla média. Televizní štáby začaly být přítomné při vrcholných fotbalových zápasech. Střety a výtržnosti mezi fanoušky na utkáních se tak pro ně staly snadnou kořistí a následně i lákadlem pro televizní diváky. Své zviditelnění našli v televizních utkáních i samotní fanoušci. „Uvádí se, že již jeden z prvních přenosů z fotbalové Premiér League v roce 1961 zachytil nepokoje na stadionu vyvolané chuligány po vyrovnávacím gólu v zápase Sunderlandu proti Tottenhamu, což zřejmě povzbudilo k obdobným činům i výtržníky jiných klubů, kteří se chtěli „předvést v televizi.“²² Z důvodu zvyšujících se střetů chuligánů na stadionech došlo ke zvýšení úlohy pořadatelské služby. Rovněž policejní represe na sebe nenechaly dlouho čekat. Pod vlivem těchto aspektů se boj mezi chuligány přenesl mimo stadiony. Bitky se tak odehrávaly v ulicích měst, v blízkosti stadionů, v restauracích, barech atd. Pro média byly střety mezi chuligány velmi atraktivní. O „senzační“ novinové články nebyla nouze.

---

²¹ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004. s. 46

²² BEYER D., Fotbalové násilí: subkultura hoologans. Brno, Masarykova universita, 2002 s.

Sedmdesátá léta

V sedmdesátých letech přestala vnitřní kultura jednotlivých skupin tolik promlouvat do fotbalového chuligánství. Pro policejní jednotky a pořadatelskou službu se chuligán stal obtížně identifikovatelný, protože v tomto období chuligáni opouštěli vzhled praktikovaný v minulých letech. Začali dávat přednost oblečení „z ulice“ a zpravidla nosili delší vlasy. Tím se výrazně odlišili od skinheads. Jejich chuligánské jednání však zůstalo nezměněno. Jednotlivé skupiny se ještě více radikalizovaly. Do popředí se dostávala organizovanost a strukturovanost jednotlivých gangů. Jedna z nejznámějších skupin byla spojena s londýnským fotbalovým klubem Millwall. Byla známa jako F-troop a stala se postrachem jiných chuligánských tlup, které ze začátku nefungovaly jako F-troop.²³ Chuligáni z Millwallu měli řád, byli organizovaní a známí svojí tvrdostí a nekompromisností. Podstata spočívala v tom, že se dělili na podskupiny podle věku a schopnosti uspět ve rvačce. Zpravidla se jednalo o tři podskupiny. První fungovala jako „vyvolávači“. Jejich úkolem bylo rozpoutat konflikt. Úkolem druhé podskupiny byl samotný boj. Třetí podskupina se sestávala z nejzkušenějších a nejtvrdších jedinců. Jejich úkolem bylo nastoupit a rozhodnout boj v případě, že se to již nepodaří podskupině před ní.

Fotbalové chuligánství v této době bylo už velice rozšířeným sociálním jevem. Diskuse o něm se vedly nejen ve fotbalových organizacích ale už i na nejvyšších oficiálních místech. Jeho důsledkem došlo ke snížení diváckého zájmu na samotných fotbalových stadionech. To bylo zapříčiněno zvýšením cen vstupného, protože se do něho započítávaly náklady na zajištění pořadatelské služby a dalších bezpečnostních opatření. V krajních případech docházelo k uzavření stadionů i na několik týdnů. Jako nutné se ukázalo budování bezpečnostních bariér a oddělování fanoušků soupeřících týmů. Policejní opatření se již netýkala pouze samotných stadionů, ale rozšířila se i na trasy předpokládaných pohybů fanoušků. Z vlakových nádraží byli „fans“ doprovázeni až do vyhrazených sektorů. Tím byla ztracena nebo alespoň eliminována možnost utkat se fanoušky soupeře někde mimo stadion. Došlo i

---

²³ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004. s. 49

ke zvýšení trestů za samotné chuligánské řádění. Těmito opatřeními se podařilo zabránit hlavním střetům uvnitř stadionů.

Díky účasti anglických mužstev v evropských fotbalových pohárech došlo k „vývozu“ chuligánství i do jiných zemí. Známy je zápas mezi Leeds United a Olympiquem Lyon v PMEZ (dnešní Liga Mistrů) z února 1974. Řádění anglických chuligánů neunikla Paříž. Během samotného zápasu došlo v sektoru vyhrazeném pro hosty k vytrhání a ničení sedadel a další demolici stadionu.

Obdobné situace nastávaly při doprovázení anglického národního mužstva na zápasech v zahraničí. Toto období je rovněž charakteristické rasistickými a nacionalistickými útoky chuligánů na hráče černé pleti a na přistěhovalce vůbec.

Osmdesátá léta

Agresivní chování a dosáhlo v tomto období svého vrcholu. Problematičnost a nebezpečnost fotbalového chuligánství kulminovala. Kromě dalších tragických událostí došlo v květnu 1985 v Bruselu při finálovém zápase PMEZ k té největší. Během zápasu mezi anglickým FC Liverpoolem a italským Juventusem Turín nastala uvnitř italského sektoru panika. Byla způsobena útokem anglických chuligánů, kteří na fanoušky protivníka začali házet kameny. Jejím vyvrcholením bylo prolomení ochranné zdi stadionu. Vlivem zřícení zdi, ušlapání a bitvy mezi oběma tábory došlo k usmrcení celkem 42 lidí. Stovky dalších lidí byly zraněny. Protože celá událost byla natočena televizními kamerami, podařilo se během následujícího vyšetřování pravé viníky zjistit a postavit před soud. Způsobená tragédie otřásla celým sportovním světem. Vyšetřováním této tragédie, zejména analýzou televizních záběrů, bylo zjištěno, že skupiny anglických fanoušků měly u sebe i zbraně. Mezi příčinami tragédie byl uveden i prodej vstupenek fanoušků obou táborů do jednoho sektoru. Důsledkem tragédie byly veškeré anglické fotbalové kluby vyloučeny z evropských pohárů na dobu pěti let.

Na fotbalové scéně došlo k zintenzivnění a prohloubení rasistických projevů. Nebyla to jen otázky uvnitř britských ostrovů, ale čím dál častěji se to projevovalo i při mezistátních utkáních a výjezdech „fans“ mimo Anglii. Logicky to vyvolávalo negativní reakce u antirasistických organizací.

Jednotlivé chuligánské gangy v tomto období posilovaly přátelství se sblíženými gangy nebo naopak vyhrocovaly nepřátelství s jinými. Podle těchto vzájemných vztahů mezi jednotlivými skupinami se dala předvídat nebezpečnost a rizikovost jednotlivých zápasů.

V osmdesátých letech začal vzestup jedné z nejznámějších a nejnebezpečnějších chuligánských skupin Chelsea Headhunters.²⁴ Šlo o velmi dobře organizovanou skupinu s předem naplánovanými akcemi. Po jejím rozbití bylo policií zjištěno, že v jejím čele stál právník. Toto zjištění popíralo obecné domněnky o tom, že chuligánem může být pouze osoba se sociálně nízkým původem.

Devadesátá léta

Počátek devadesátých let znamenal pro anglické kluby ukončení zákazu startů na mezinárodní fotbalové scéně. Pod vlivem tlaku médií, diváků i samotných fotbalových klubů došlo k několika úpravám, které měly zatraktivnit fotbal a ještě více ho zpřístupnit lidem. Evropská fotbalová asociace (UEFA) v roce 1991 změnila do té doby Pohár mistrů evropských zemí na Ligu mistrů (Champions League). Touto změnou se do nejatraktivnější fotbalové soutěže mohly dostávat nejen vítězové jednotlivých národních lig, ale také mužstva, která skončila podle pořadí na dalších místech. O tom rozhodoval koeficient jednotlivých zemí. Anglie v tomto hodnocení patřila mezi země s nejvyšším koeficientem. Proto se také do Ligy mistrů mohli dostat až čtyři anglické týmy.

Pro chuligány (označované též jako rowdies) to znamenalo opětovnou možnost výjezdu se svými kluby na mezinárodní scénu. Častokrát až několikadenní výjezdy jim umožňovaly poznávat evropská města a navazovat nové kontakty se skupinami stejného zaměření. Jejich problémové chování pokračovalo i na mezinárodní úrovni. V roce 1995 musel být přátelský zápas Irska s Anglií ukončen z důvodu nekončících výtržností vyvolaných anglickými

---

²⁴ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004. s. 54

chuligány, kteří vytrhávali sedačky a házeli je po irských příznivcích do spodních částí fotbalového stadionu.²⁵

I přes některá učiněná opatření pokračovaly projevy rasismu na fotbalových utkáních i nadále. A to paradoxně i v případech, kdy za „vlastní“ mužstvo hráli hráči černé pleti. Byla zjištěna i angažovanost některých chuligánských skupin v neonacistických organizacích.

Na domácí chuligánské scéně k žádným výrazným změnám nedošlo. Nenávist chuligánů mezi některými kluby se spíše zvětšovala. Dokladem toho je i výpověď chuligána fandícímu Chelsea o anglických klubech Manchesteru United a Liverpoolu. „Manchester a Liverpool se vzájemně nenáviděj do morku kostí. Nic takového jste ještě neviděli. Je to horší než cokoliv, co můžete zažít v Londýně. Jděte se podívat na zápas Manchesteru a Liverpoolu a uvidíte něco hodně zlého. Ryzí stoprocentní nenávist. Horší jsou už jenom Rangers s Celtikem (kluby ve Skotsku – viz kapitola níže). To, co se děje tam, nejde popsat jinak než jako občanská válka“²⁶

Pod vlivem nekončících chuligánských akcí a z toho plynoucích problémů, došlo v Anglii ke změně legislativy. Byly přijaty zákony o zákazu vstupu na fotbalové stadiony (The Public Disorder Act), zákon o diváctví (The Football Spectators Act) umožňující zákaz vycestování ze země nebo zákon o fotbalovém výtržnictví (Football Disorder Act). Ten umožňuje povinnost hlásit se v den utkání a v čase zápasu na policejní stanici. K posílení pravomocí došlo i v oblasti přestupků.

3.3 Fotbalové chuligánství v Západní Evropě

Skotsko

Fandovství a chuligánství ve Skotsku je charakteristické zejména dvěma specifickými prvky. Předně je to výrazná konzumace alkoholu a pak spojení fotbalu a náboženství. Nábožensko-fotbalové střety jsou důsledkem historických událostí a vývoje této země. Katolická i protestantská část obyvatelstva se jistým způsobem identifikovala s těmi fotbalovými mužstvy,

---

²⁵ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004. s. 60

²⁶ KING, J. *Fotbalová fabrika*. I. vyd. Praha: BB art, 2003. s.93

kteřá reprezentují jejich bydliště nebo region. Typickým příkladem je město Glasgow. Mužstvo Celtic hraje v zelenobílých barvách Irska. Oproti tomu mužstvo Rangers používá kombinaci modro-bílo-červenou. Ta symbolizuje barvy britské vlajky.

Počátky střetů fanoušků obou těchto táborů se datují až k počátkům 20. století. Podobnost jednání s anglickými chuligánskými skupinami je v tom, že při zápasech a anglickými soupeři dočasně ustoupí domácí vzájemná nevraživost s cílem uspět proti soupeři.

Německo

Fotbalové chuligánství v Německu se počalo krystalizovat v 70. letech. Běžným jevem se stalo v 80. a 90. letech. Němečtí chuligáni bývají v mnoha případech označováni jako největší rival anglických rowdies.

První organizované skupiny se datují do 70. let. Nejznámější chuligánskou německou skupinou byla označována Borussiafront. Vznikla při klubu Borussia Dortmund v 80. letech minulého století. Později se po zásahu policie a pozatýkání a uvěznění nejtvrďšího jádra rozpadla. Na území bývalé NDR se chuligánské party téměř nevyskytovaly i když k bojům také docházelo.

K podstatné změně však došlo po roce 1989 a po opětovném spojení obou částí Německa. Daleko horší sociální situace, zejména mladých lidí v bývalé NDR, vedla k tomu, že se tito lidé začali radikalizovat. Začali navštěvovat fotbalová utkání a zde si svoji agresivitu a frustraci vybíjeli. Počátek devadesátých let 20. stol. byl na východě Německa charakterizován vznikem chuligánských gangů. Ty se vzápětí staly velkým problémem pro policii i pro Německý fotbalový svaz.

Kromě chuligánských skupin zde vznikají také skupiny obyčejných fanoušku a tzv. ultra. Německé ultras skupiny však často udržují s vedením jednotlivých klubů velice přátelské vztahy. Výjimkou není ani financování různých aktivit pro ultras ze strany klubů. „Určitá specifika mají v Německu i nenásilní fotbaloví diváci (označování jako Kutten).“²⁷ Jsou lehce rozeznatelní tím, že nosí pošíité riflové bundy s množstvím klubových suvenýrů. Tvoří jádro oficiálních fanklubů a jsou bezproblémoví.

---

²⁷ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004. s. 80

Divácké násilí je v Německu bráno jako velice závažný společenský problém. Ze strany bezpečnostních složek i samotných fotbalových klubů je proti chuligánům veden tvrdý postup. Úpravou legislativy vstoupily v platnost přísné podmínky pro chování na utkáních. Předně se jedná o zákaz prodeje alkoholu a o zákaz používání jakékoliv pyrotechniky. Úzká spolupráce mezi policií a samotnými fotbalovými kluby funguje při výměně informací o problémových jedincích či skupinách nebo při určování rizikovosti jednotlivých utkání.

„Německá policie rozčlenila fotbalové fanoušky do tří kategorií :

- A) fanoušci doprovázející svůj oblíbený klub také při výjezdech do jiných měst a neprojevující se násilně (výše uvedení Kutten),
- B) osoby zabývající se pořádáním choreografických akcí během zápasů, schopní však v určitých situacích také násilných projevů (ekvivalent ultras),
- C) chuligáni soustředící se na vyvolání násilných střetů.“²⁸

Kategorie A) a B) jsou z policejního hlediska v den zápasu bez dozoru. Kategorie C) je pod policejním dohledem s možností detailního monitoringu a na její osoby jsou vedeny kartotéky.

Itálie

V osmdesátých letech 20. století byli fotbaloví chuligáni spjati se skinheads hnutím. K jejich koncentraci docházelo především ve velkých městech. Mezi typické chování těchto skupin patřily rvačky a napadání obchodníků černošského původu. Mezi sebou se skupiny střetávaly při fotbalových utkáních. Členové skupin neholdovali tolik alkoholu, jako např. anglické skupiny a měli i své politické cíle a názory.

Současná italská divácká obec je rozdělena na tifosi (fanoušci) a na radikálnější skupiny (ultras). Pro ultras je typické vytváření atmosféry během fotbalového zápasu. Používají promyšlenou a náročnou choreografii jež předpokládá masivní účast příznivců. Někdy jdou tyto počty i do tisíců. Součástí choreografie jsou obří i menší vlajky, transparenty, pyrotechnika a zpívání chorálů. Italské ultras skupiny vynikají svojí organizovaností. Komunikují s vedením klubu, který podporují a mají také jistá privilegia. Mezi

---

²⁸ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004. s. 81

ně patří např. levnější vstupenky nebo možnost vyjadřovat se k řízení a vedení klubových záležitostí.

Někdy se ultras skupiny zapojují i do pouličních bitek. Spouštěcím mechanismem přitom může být jen odlišnost politického názoru soupeřovy skupiny. „Politická orientace jednotlivých skupin by se dala označit jako extrémně pravicová či extrémně levicová.“²⁹ Na rozdíl od anglických ultras jsou italské radikální skupiny více politizované. Projevy rasismu a xenofobie jsou u ultras skupin namířené proti příznivcům dalších klubů.

V poslední době se však často stává, že se obětí fotbalového násilí stávají i členové vlastního klubu. Nejedná se vždy jen o hráče, ale i o pracovníky klubu. Důvodů k napadení je několik. Patří mezi ně špatné herní výsledky týmu, nepřítomnost hráče na tréninku nebo přestup do konkurenčního klubu.

Španělsko

Španělská fotbalová liga je považována za jednu z nejkvalitnějších na světě. Tomu odpovídá i divácká návštěvnost, která v některých případech přesahuje sto tisíc diváků na jediný zápas. Přesto se zde moderní podoba chuligánství donedávna téměř nevyskytovala. Početné skupiny diváků cestovaly a cestují se svými kluby na výjezdní zápasy. V posledních letech se však i zde počaly vyskytovat skupiny fanoušků ultras a z nich vykryštovaly chuligánské gangy. Jejich výskyt byl zaznamenán u velkoklubů FC Barcelona, Atletico Madrid nebo Real Madrid. Samotné kluby je však vystavily tvrdým sankcím.

„K posledním výtržnostem došlo v květnu 2009 po vítězství FC Barcelona nad Manchesterem United ve finále Ligy mistrů. Oslavy fanoušků FC Barcelona v ulicích katalánské metropole provázely výtržnosti a zranění. Fanoušci překonali zátarasy a zaházeli policii plechovkami, lahvemi a kameny. Došlo k ničení veřejného majetku, rozbíjení zastávek, oken, značek. Policie okolo druhé hodiny ranní začala dav rozpouštět. Na hlavní třídě Las Ramblas použila gumové střely na rozvášněný dav, který nereagoval na několikrát varování. Výsledkem oslav pak bylo 119 zatčených a přes 150 zraněných“.³⁰

---

²⁹ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004. s. 84

³⁰ dostupné z <http://www.hooligans.cz>

„Specifickou roli v kontextu politizace fotbalového soupeření má ve Španělsku klub Atletico Bilbao, který je některými svými příznivci pojmán jako „spolubojovník“ za baskickou nezávislost“.³¹

3.4 Fotbalové chuligánství ve Východní Evropě

Polsko

V Polsku je fenomén diváckého násilí velice rozšířen. Je to způsobení tím, že zde chuligánské party nejsou pouze otázkou velkých klubů a měst, ale tvoří se i v nižších soutěžích. Tím se zvyšuje možnost střetů jednotlivých skupin.

„Polští chuligáni si vypracovali vlastní zásady chování. Ve své knize Pamietnik kibica uvedl několik bodů příznivec klubu Slask Wroclaw Roman Zielinski.

- Starej se o to, aby na zápasy tvého týmu chodilo co nejvíce lidí.
- Dělej všechno proto, aby se tvoji druhové nestyděli nosit veřejně barvy vašeho klubu.
- Nespolupracuj s policií, pamatuj, že se to může obrátit proti tobě.
- Dělej si reklamu jak jen můžeš. Vydávej časopisy, vezmi do ruky sprej a maluj po zdech.
- Eliminuj v zárodku fanoušky lokálních klubů. Nestrp skupinu fanoušků jiného klubu ve svém městě.
- Navazuj co nejbližší kontakty s hráči svého klubu. To vytvoří pevné pouto mezi vámi a klubem.
- Na výjezdech se drž hlavně skupiny. Je to bezpečnější.
- Neudávej na policii ty, od kterých si dostal do zubů.“³²

Mezi nejčastější projevy polských chuligánských skupin patří napadání během cesty na utkání, incident přímo na hřišti, napadání skupin soupeře před jejich sektorem nebo v místě srazu. Taktiky skupin došly tak daleko, že se

---

³¹ CARNIBELA, G. et. al. *Football violence and Hooliganism in Europe*. A report to the Amsterdam Group [online]. Oxford: The Social Issues Research Centre, 1996, s 66

³² MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbalové chuligáni*. Brno: Barister & Principal, 2004 s.97

využívají i špehové nasazení do zneprátelené skupiny. Aktivní bitky posledních let bývají dobře naplánované a předem zúčastněnými skupinami domluvené. Do popředí se v poslední době dostává i pravidlo zákazu používání jakýchkoli zbraní. Ty byly v dřívější době poměrně často užívány. Výjimkou nebyly ani sečné zbraně. Mezi nejtragičtější roky patřila sezona 2003/2004. Při bitkách mezi chuligánskými skupinami byli v celém Polsku usmrceni celkem čtyři lidé.

„Polská chuligánská scéna je proslulá navozování přátelských kontaktů tzv. „zgod“ s jinými, stejně uvažujícími skupinami. Vzdálenost mezi skupinami nehraje v tomto případě žádnou roli. Zahraniční družby nejsou žádnou výjimkou. Český prvoligový klub FC Baník Ostrava má družbu s polským týmem GKS Katowice.“³³

Mezi nejrizikovější oblasti s výskytem diváckého násilí patří tradičně region Horního Slezska, Krakov nebo Lodž. Tradiční nepřátelství panuje mezi kluby Lech Poznań a Legia Varšava.

Zdálo by se, že při reprezentačních zápasech jde soupeření dočasně stranou. V Polsku to však neplatí. Každá chuligánská skupina těchto zápasů využívá pouze pro svůj vlastní prospěch, tzn. vyvolat konflikt. V tomto ohledu je znám případ z utkání mezi Polskem a Anglií z roku 1993. Skupiny polských chuligánů napadly na stadionu v ochozech Angličany. Zároveň se skupiny jiných polských chuligánů napadly vzájemně. Vypadalo to, jako kdyby každý bojoval s každým.

Otázka zlepšení bezpečnosti situace pro diváky v ochozech stadionů i v jejich blízkém okolí je v současné době prioritou číslo jedna. To vše v souvislosti s pořádáním mistrovství Evropy v kopané, které pořádá v roce 2011 Polsko společně s Ukrajinou. V každé z obou pořadatelských zemí dochází k přestavbám stadionů, které odpovídají nejmodernějším současných normám a požadavkům.

Jugoslávie a její nástupnické země

První organizovaná skupina fanoušku v Jugoslávii vznikla již roce 1950. Okamžitě se stala terčem akcí tehdejšího komunistického režimu a zanedlouho

---

³³ dostupné z <http://www.hooligans.cz>

byla rozpuštěna. Dalších několik desetiletí oficiálně žádné skupiny nepůsobily. Na vině byly jednoznačně obavy z možných represí režimu. V 80. letech minulého století se už vzniku chuligánských skupin zabránit nepodařilo. Toto období přineslo vznik nejznámějších ultras skupin. Byly známé jako „Velká čtyřka“ a jednalo se o fanoušky celků: Crvena Zvezda Bělehrad, Partizan Bělehrad, Hajduk Split a Dinamo Záhřeb.³⁴ Neustálé výtržnosti během zápasů Hajduku Split v evropských soutěžích dokonce vedly k jeho vyloučení na dobu pěti let.

Na počátku devadesátých let se začala jugoslávská společnost národnostně rozdělovat. To se nevyhnutelně odráželo i ve fotbalových zápasech. Příznivci klubů z chorvatských a srbských území se spolu střetávali stále častěji na poli nacionálních postojů. Vše vyvrcholilo na jaře 1990 během zápasu mezi Dinamem Záhřeb a Crvenou Zvezdou Bělehrad. Ze stany chuligánů Bělehradu došlo k demolici zařízení stadionu. Tábory chuligánů z obou stran později vnikly přímo na hrací plochu, kde se střetly. Výsledkem byly obrovské materiální škody a mimořádný mediálně-společenský ohlas v celé jugoslávské společnosti. Ta se začala čím dál více národnostně odcizovat a rozčleňovat.

Na území dnešního Srbska jsou nejaktivnější chuligánské gangy z Bělehradu. Mezi příznivci Crvené Zvezdy a Partizanu dochází k násilným střetům při každém utkání. Donedávna měly tyto střety i politický podtext. Na podzim roku 2000 došlo mezi chuligánskými skupinami obou klubů ke střetu přímo na hrací ploše. Tehdy došlo i ke zranění několika hráčů Partizanu. Střety mezi výše uvedenými gangy pokračují prakticky dodnes. Tento stav lze asi nejlépe komentovat slovy jednoho z příznivců Partizanu: „*Můžeš mít nejlepšího přítele, který je fanouškem Zvezdy. Můžeš mít dokonce syna, který bude nosit červenobílé barvy. Ale když začne derby, jde všechno stranou. Tehdy zůstávají podstatné pouze tři věci – Partizán, Crvena Zvezda a naše nenávisť.*“³⁵ Po rozpadu Jugoslávie došlo v Chorvatsku, Makedonii a Bosně a Hercegovině k praktickému zamezení možnosti střetů se skupinami příznivců tehdejších Jugoslávských velkoklubů. Střety probíhají pouze na domácí úrovni a nevybočují ze standartu běžných.

---

³⁴ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004 s.105

³⁵ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004 s.108

Slovensko

Projevy diváckého násilí a vandalismu před rokem 1989 byly spjaty na Slovensku s fanoušky klubů Spartak Trnava a Slovan Bratislava. Téměř vždy se jednalo o prvoligové zápasy s pražskými celky Spartou a Slavií. V devadesátých letech došlo i na Slovensku ke vzniku chuligánských skupin. Patří mezi ně: Belasí Fanatici (Slovan Bratislava), Bulldogs Nitra nebo Red Black Warriors (Spartak Trnava). „Specifickým případem jsou fanoušci fotbalového celku DAC Dunajská Streda reprezentující maďarskou menšinu.“³⁶ Nejčastější střety mezi skupinami jsou při utkáních mezi týmy Slovanu Bratislava, Spartaku Trnava a Košicemi.

V evropských pohárech dochází k eskalaci násilí zejména při utkání s maďarskými celky. V roce 1992 došlo k incidentu při zápase mezi Slovanem Bratislava a Ferencvarosem Budapešť. Po mnoha střetech mezi fanoušky slovenská policie vyhnala maďarské fanoušky několik minut před koncem ven ze stadionu. Učinila to za pomoci slzného plynu a obušků. Celý incident vyvolal vzájemné napětí.

Na mezinárodní scéně při zápasech reprezentace vystupují všechny skupiny společně.

Rusko

Počátky projevů diváckého násilí se zde datují od sedmdesátých let, tehdy ještě na území Sovětského svazu. Jednalo se však spíše o organizaci zájezdů na samotná utkání. Od osmdesátých let jsou na stadionech zaznamenávány první výtržnosti. Vládnoucí režim to však nemohl tolerovat a proto došlo ke zpřísnění podmínek pro vstup do ochozů. Nošení suvenýrů, vlajek a hlasité povzbuzování bylo zakázáno.

Ani direktivní přístup sovětských orgánů nedokázal zabránit nejhorší tragédii v dějinách. „V říjnu 1982, při zápase mezi Spartakem Moskva a holandským FC Haarlem, došlo po vstřelení branky v přeplněných ochozech k tlačenci mezi diváky. V nastalém zmatku bylo v davu ušlapáno několik desítek osob. Oficiální údaje uváděly 66 obětí, neoficiální se však mluvilo až o

---

³⁶ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004 s. 103

třech stovkách mrtvých.³⁷ Oficiálně bylo podávání informací o této tragédii zakázáno.

Uvolnění přinesl až konec osmdesátých let. Povoleny byly původní možnosti projevů fandění. Na konci tohoto desetiletí už měly všechny prvoligové kluby své chuligánské skupiny. Stále častěji se do projevů násilí a vandalství projevovaly národnostní odlišnosti mezi jednotlivými svazovými republikami. Rizikové zápasy byly s litevskými a ukrajinskými celky. K jednomu z největších nepokojů došlo v září 1987 v Kyjevě před utkáním Spartaku Moskva a místním Dynamem. Při pouličních rvačkách bylo zraněno několik desítek lidí. Násilnosti provázel i první výjezd fanoušku Spartaku Moskva do zahraničí. Bylo to k utkání se Spartou Praha v roce 1990.

Po rozpadu SSSR bylo možné zjistit rapidní pokles návštěvnosti na stadionech. S tím poklesly i případy vandalství a násilností. Do roku 1994 se datuje vznik první čistě chuligánské skupiny s názvem Flint's Crew. Sdružuje chuligány Spartaku Moskva. V návaznosti na ni začaly obdobné skupiny vznikat po celém Rusku. Násilnosti a střety těchto skupin na sebe nenechaly dlouho čekat. Neprobíhaly pouze na stadionech v době utkání, ale stále častěji jsou dopředu naplánovány na vytipovaná místa.

Ruské chuligánské skupiny jsou pro pořadatele i pro státní orgány těžko rozpoznatelné. Symboly klubové příslušnosti nenosí a svým oblečením neupoutávají zvláštní pozornost. Dávají přednost luxusnějšímu sportovnímu oblečení.

Vzájemná řevnivost mezi chuligánskými skupinami dočasně ustupuje při zápasech národního týmu a při výjezdech do zahraničí.

---

³⁷ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. Fotbalové chuligáni. Brno: Barister & Principal, 2004 s. 119

4. LEGISLATIVA SPOJENÁ S DIVÁCKÝM NÁSILÍM

Trestní zákoník

Svým jednáním a chováním někdy dochází ze strany fotbalových chuligánů k překračování společenských i právních norem – zejména trestních.. Dne 1.1.2010 vstoupil v platnost a účinnost zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákoník. Policie ČR kromě mnoha dalších úkolů také podle zákona č. 283/91 Sb. O Policii odhaluje trestné činy a zjišťuje jejich pachatele. Trestní zákoník nahradil téměř pět desítek let platný Trestní zákon (z.č. 141/1960 Sb.). V paragrafech 13 a 14 tohoto zákona jsou vymezeny pojmy co je tr. čin a jejich rozdělení na přečin a zločin.

§ 13

„Trestný čin“³⁸

- (1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.
- (2) K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“

§ 14

„Přečiny a zločiny“³⁹

- (1) Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny.
- (2) Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.
- (3) Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.“

---

³⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů

³⁹ Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů

V souvislosti s diváckým násilím dochází nejčastěji k páchání následujících trestných činů (dále viz. **Příloha č.2**).

Trestné činy proti zdraví.

- § 146 Ublížení na zdraví
- § 147 Těžké ublížení zdraví z nedbalosti

Trestné činy ohrožující život nebo zdraví.

- § 158 Rvačka

Trestné činy proti majetku.

- § 228 Poškození cizí věci

Trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby

- § 323 Násilí proti orgánu veřejné moci

Jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci

- § 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

Trestné činy narušující soužití lidí

- § 352 Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci
- § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

Jiná rušení veřejného pořádku

- § 358 Výtržnictví

Z rozhovorů se zainteresovanými policisty i z vlastní zkušenosti vím, že pouze zpříšňování represálií k eliminaci diváckého násilí nestačí a stačit ani v budoucnu pravděpodobně nebude. Důležitá je hlavně včasnost a přiměřenost zásahu. Pokud je pachatel za svoji protizákonnou činnost odsouzen třeba až po několika měsících nebo dokonce letech, nemá to vůči jeho „kolegům chuligánům“ prakticky žádný výchovný vliv.

Přestupkový zákon

Při fotbalových utkáních dochází také velmi často k takovému chování chuligánů (a nejen jich), které naplňuje znaky přestupků. Nejčastěji se jedná o porušení přestupků na úsecích ochrany před alkoholismem a jinými toxikomániemi, proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a proti majetku. Pro potřeby své práce vybírám pouze ty konkrétní ustanovení, jichž se porušování týká nejčastěji (dále viz. **Příloha č. 3**).

„Přestupek je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.“⁴⁰

Téměř veškeré složky, které se podílejí na opatřeních proti diváckému násilí se s přestupkovým jednáním setkávají. Urážky a nadávky mezi fanoušky soupeřících týmů jsou „na denním pořádku“.

Zákon O Obcích

Zákon č.128/200 Sb. o Obcích (obecní zřízení), v úplném znění pozdějších změn a doplňků, umožňuje obcím v souvislosti s narušováním místních záležitostí veřejného pořádku přijímat opatření, která by takovýmto jednáním nebo chováním mohla předcházet nebo je alespoň omezovat. V ustanovení §10 tohoto zákona je uvedeno, že povinnosti může obec ukládat v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou. Odstavec b) stejného paragrafu uvádí že: „pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték, stanovením závazných podmínek v rozsahu nezbytném k zajištění veřejného pořádku.“⁴¹

Ustanovení § 103 odst. 4 písm. d) umožňuje starostovi obce požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku.⁴²

---

⁴⁰ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

⁴¹ Zákon o Obcích č. 128/2000 Sb.

⁴² Zákon o Obcích č. 128/2000 Sb.

Českomoravský fotbalový svaz

„Českomoravský fotbalový svaz, o.s. („ČMFS“) je občanským sdružením vytvořeným na spolkových demokratických zásadách, nezávislým na politických stranách a hnutích. Je organizátorem a představitelem fotbalu v České republice. Hlásí se k odkazu a navazuje na činnost již dříve existujícího Českého fotbalového svazu a na území České republiky je právním pokračovatelem Československé fotbalové asociace.“⁴³

Divácké násilí se Českomoravského fotbalového svazu bezprostředně dotýká. Jelikož je ČMFS členem UEFA a FIFA (evropská a světová fotbalová asociace), musí dodržovat a plnit určitá kritéria a podmínky stanovené těmito organizacemi. K nim patří například zlepšování bezpečnostních podmínek na stadionech, ale i boj proti rasismu a xenofobii. Boji proti rasismu je věnována posledních několik let velká pozornost na mezinárodní scéně. Jedním z upoutávek na fotbalových přenosech z Ligy mistrů je i slogan „SAY NO TO RASISM“. Projevy rasové povahy jsou velice přísně trestány. Dokladem toho je i chování reprezentanta ČR Milana Baroše. Ten byl v utkání 1.francouzské ligy v roce 2007 natočen televizními kamerami jak uráží hráče tmavé pleti. Celý incident byl mediálně rozebrán a následoval přísný trest.

Legislativa ČMFS

Mezi hlavní cíle činnosti ČMFS patří komplexní rozvoj o fotbal na území naší republiky, vytvářet pro něj rovnoprávné podmínky a vést mládež i dospělé k pozitivním občanským postojům, zdravému způsobu života a činit veškerá možná opatření proti tomu, aby se mládež stávala závislá na alkoholu a jiných toxikomaniích. Kromě mnoha dalších cílů, které ČMFS má, požadují za nutné v souvislosti s tematikou své diplomové práce uvést hlavně to, že „ČMFS je neutrální v otázkách politických a náboženských, a to s tím, že jakákoli diskriminace země, osoby nebo skupiny osob kvůli jejich rase, etnickému původu, pohlaví a jazyku, náboženství, politickému přesvědčení a podobně, je v rámci ČMFS nepřístupná a podléhá disciplinárnímu opatření“.⁴⁴

---

⁴³ přístupné z http://nv.fotbal.cz/ftp/cmfs/legislativa/stanovy/01_Stanovy_3.doc

⁴⁴ přístupné z http://nv.fotbal.cz/ftp/cmfs/legislativa/stanovy/01_Stanovy_3.doc

Povinnosti pořadatele utkání

Stanovy ČMFS určují, že pořadatelem utkání je ten klub, který musí podle rozlosování sehrát utkání na takovém hřišti, jež označil v přihlášce do soutěže jako domácí (vlastní). Na prvním místě je uveden v rozpisu soutěže.

„Pořadatelský klub je povinen při utkání a v souvislosti s ním zajistit bezpečnost hráčů, rozhodčích, delegovaných orgánů, jakož i pořádek v prostoru stadionu a dostát svým povinnostem“.⁴⁵

Pořadatelský klub má následující technické povinnosti:

- „Zajistit zdravotní službu s potřebným vybavením pro první pomoc. Za poskytnutí první pomoci v době utkání odpovídá osoba, jejíž jméno, příjmení a rodné číslo se uvádí v Zápisu o utkání, pokud rozpis soutěže nestanoví jinak. První pomoc je zdravotní služba povinna poskytnout jak divákům tak příslušníkům obou družstev (čl. 53), nemají-li vlastního lékaře či zdravotníka. Mít k dispozici vhodné prostory pro výkon antidopingové kontroly, pokud tak stanoví rozpis příslušné soutěže.
- Zabezpečit stálou službu před kabinou rozhodčích.
- Převzít dopravní prostředky rozhodčích a delegátů, určit jim místo k parkování a řádně je opatrovat. Zajistit bezpečné uložení osobních věcí hráčů, funkcionářů, rozhodčích a delegátů v šatnách. Pokud o to uvedení účastníci utkání požádají, je pořadatel utkání povinen zabezpečit úschovu jejich peněz a cenností. Za škody na převzatých dopravních prostředcích, uložených věcech, uschovaných penězích a cennostech odpovídá pořadatel utkání podle zákona,
- Zajistit:
  - a) včasné otevření pokladen podle povahy utkání,
  - b) označit ceny vstupenek na viditelném místě,
  - c) vstup do prostorů stadionu a hlediště s řádně zakoupenou vstupenkou nebo průkazem opravňujícím ke vstupu,
  - d) instalaci a řádný chod turniketů, pokud tak stanoví rozpis příslušné soutěže.

---

⁴⁵ přístupné z http://nv.fotbal.cz/ftp/cmfs/legislativa/stanovy/02_Soutezni_rad_fotbalu_3.doc

- Zajistit pořadatelský sbor v potřebném počtu a kvalitě podle kategorií utkání, či rozpisu příslušné soutěže a to tak, aby byl funkční od doby soustředování diváků až do doby jejich odchodu ze stadionu, případně zajistit účast policie event. jiné bezpečnostní služby na utkání za účelem jeho klidného a regulérního průběhu. Pořadatelský sbor se řídí ustanoveními tohoto řádu, řádem pořadatelské služby, případně spolupracuje s Policií ČR ve smyslu dohody mezi Policií ČR a ČMFS,
- Zpracovat a řídicímu orgánu soutěže předložit řád pořadatelské služby, případně plnit další povinnosti (např. vytvořit podmínky pro práci sdělovacích prostředků), pokud to vyplývá z příslušných rozpisů soutěží. Klubům se doporučuje uzavřít s místně příslušnými útvary policie prováděcí dohody k dohodě mezi Policií ČR a ČMFS⁴⁶

Pořadatelský klub má následující pořádkové povinnosti:

1. „Neumožnit přístup do prostoru stadionu osobám podnapilým, ozbrojeným či osobám vnášejícím předměty, kterými by mohly ohrozit život nebo zdraví ostatních účastníků utkání.
2. Zabezpečit zákaz vstupu do ohraničeného prostoru hřiště (u neohrazených hřišť se za prostor hřiště považuje vzdálenost dvou metrů od pomeznic čar a čtyř metrů od brankových čar) všem osobám kromě:
  - a) rozhodčích a příslušníků družstev (čl. 53);
  - b) pořadatelů, příslušníků policie či pořádkových služeb, podavačů míčů event. dalších osob oprávněných na základě řádu pořadatelské služby či jiných předpisů;
  - c) fotoreportérů, rozhlasových, televizních a filmových pracovníků na příslušné povolení pořadatelského klubu;
3. Umožnit vstup na hrací plochu v průběhu utkání jen hráčům a rozhodčím. Další osoby mohou vstoupit na hrací plochu jen se souhlasem rozhodčího.
4. Pořadatelský klub odpovídá za to, že na hřiště nebudou vhazovány žádné předměty a že v hledišti nebude docházet k výtržnostem, rvačkám či k

---

⁴⁶ přístupné z http://nv.fotbal.cz/ftp/cmfs/legislativa/stanovy/02_Soutezni_rad_fotbalu_3.doc

verbálním projevům hanobícím příslušnost k rase, národu, etniku či k jiným projevům porušování občanského soužití.“⁴⁷

Dohoda mezi ČMFS a Policií ČR

Dne 16. února 2009 byla v souladu s rezolucí Evropské rady č. 2002/C-22/01, ve znění novely Evropské rady č. 2006/C-322/01 uzavřena dohoda mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií ČR-Policejním prezídiem. Předmětem dohody je vymezení některých zásad a forem činností a spolupráce při konání mezinárodních fotbalových utkání a utkání v rámci svazu. Dohodou došlo k úpravě vzájemné spolupráce mezi ČMFS a policií, k vymezení požadavků na technické vybavení stadionů pro první a druhou fotbalovou ligu. Dále jsou dohodou upraveny bezpečnostní standarty, spolupráce pořadatelských klubů a společná mediální politika.

Dohoda zavazuje fotbalový svaz a fotbalové kluby k tomu, aby nejpozději od 1. 7.2009 zajistily na stadionech:

- vybudování řídicí místnosti a vybavení této místnosti kamerovou a záznamovou technikou včetně přímého rozhlasového zařízení k oslovení diváků
- možnost oddělení fanoušků obou klubů při vstupních turniketech i na tribunách za pomoci odolných pevných překážek
- bezpečnostní kamerový systém pro pořizování záznamů ze sektoru diváků
- pravidelnou opravu a údržbu stadionu a opravení nebo odstranění všech částí a materiálů jež by mohly být vrhány na účastníky utkání.
- provedení vnějšího zabezpečení stadionu tak, aby nemohlo docházet k vnášení předmětů nebo vnikání osob na stadion
- dostatek vstupních turniketů a nouzových východů
- viditelně umístěný návštěvní řád i ostatní nápisy, které diváky bezpečně

---

⁴⁷ přístupné z http://nv.fotbal.cz/ftp/cmfs/legislativa/stanovy/02_Soutezni_rad_fotbalu_3.doc

dovedou do sektoru kde mají vstupenku

- dodržování kapacity stadionu
- provádění bezpečnostních prohlídek ve všech prostorách stadionu před každým utkáním.

Zásady spolupráce

Mezi zásady spolupráce mezi policií a pořadatelskou službou patří vzájemná spolupráce a poskytování pomoci v rámci svých oprávnění. Vyčleněný pracovník klubu, který zodpovídá za bezpečnost je začleněn do štábu velitele opatření. Vzájemná užší spolupráce policie a pořadatelské služby se předpokládá při utkáních, které byly vyhodnoceny jako rizikové.

Činnost policie v rámci dohody

Pořadatelská služba není nahrazována policií. „Policie zajistí při rizikových zápasech první fotbalové ligy, při mezinárodních fotbalových zápasech a ve výjimečných případech i při jiných rizikových zápasech účast policisty pozorovatele (spottera).“⁴⁸ Mimo prostory stadionu plní policie běžné úkoly jako ochrana veřejného pořádku a bezpečnost osob a majetku.

Aktivity státních institucí ČR v problematice diváckého násilí

Gesci za oblast sportu nese dle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, které je ústředním orgánem státní správy pro tělesnou výchovu, sport, turistiku a sportovní reprezentaci státu. (§ 7 odst. 1).

„Oblast diváckého násilí spadá do gesce Ministerstva vnitra České republiky, které je ústředním orgánem státní správy pro vnitřní věci, zejména pro veřejný pořádek a další věci vnitřního pořádku a bezpečnosti ve vymezeném rozsahu. Ministerstvo vnitra spolupracuje v oblasti fotbalu a

---

⁴⁸ Příloha k rozkazu Pol prezidenta č. 23/2009

diváckého násilí také v rámci **Koordinační komise k problematice diváckého násilí a nevhodného chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech** (dále jen „Koordinační komise“) s Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy, přičemž „Koordinační komise byla zřízena v roce 1996 na základě usnesení vlády ČR č.27/1995, kterým ČR přistoupila k **Evropské úmluvě k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech** (dále jen „Úmluva“), která se stala závaznou od 1. 6. 1995, ale vzhledem ke své dikci i vzhledem k tomu, že Parlament České republiky tuto evropskou úmluvu neratifikoval, neřadí se tato úmluva mezi mezinárodní smlouvy, které mají přednost před zákonem. Úmluva si klade za hlavní cíl předložit taková opatření, která by zabránila nežádoucím výtržnostem a přestupkům při sportovních utkáních“.⁴⁹

K činnosti koordinační komise patří zejména:

- koordinace činnosti smluvních stran v oblasti dodržování Úmluvy v Česku,
- spolupráce s občanskými sdruženími, zejména z oblasti tělovýchovy a sportu, a hromadnými sdělovacími prostředky za účelem eliminace diváckého násilí,
- iniciace preventivní, výchovnou a informační činnost,
- podpora výchovné, informační a výzkumné programy mající za cíl snížit a eliminovat divácké násilí,
- monitoring situace v oblasti diváckého násilí a nevhodného chování diváků při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech,
- každoroční zpracovávání národní zprávy pro Stálý výbor,
- spolupráce prostřednictvím svého zástupce ve Stálém výboru s koordinačními orgány smluvních stran Úmluvy.

---

⁴⁹ SUCHÁNEK, Marek. *ProFotbalFans : Aktivita státních institucí v ČR* [online]. 2005. [cit. 2007-12-01]

„Na zavádění Úmluvy do praxe dohlíží Stálý pracovní výbor Rady Evropy (dále jen „Stálý výbor“), ale také další politické orgány Rady Evropy. Za zmínku stojí především Doporučení Parlamentního shromáždění č. 1414/1999 o fotbalovém výtržnictví, Doporučení č. 1/1999 k pořadatelské službě - stewardingu, Doporučení č. 1/2002 o prodeji vstupenek na mezinárodní utkání (zahraniční týmy), Doporučení č. 1/2003 o úloze vzdělávacích a sociálních opatření při prevenci násilí ve sportu a Doporučení Výboru ministrů REC 2001 pro zabránění rasismu a nesnášenlivosti, kdy Česká republika, jakožto plnoprávný člen Rady Evropy a smluvní strana výše uvedené Úmluvy, plní veškeré své závazky plynoucí z těchto Doporučení.“⁵⁰

„**Policie České republiky** plní úkoly na úseku diváckého násilí, které jsou přímo upraveny závazným pokynem policejního prezidenta č. 100/2002, podle kterého si policie, na základě čl. 16 dohodne s dostatečným časovým předstihem se zástupci sportovního klubu, případně s přizvaným zástupcem obecního (městského, místního) úřadu, termín společného jednání. Na něm vytipují rizikové sportovní utkání, při kterém s ohledem na očekávaný počet příznivců domácího a hostujícího mužstva a s tím spojený možný výskyt násilí lze důvodně předpokládat, že dojde k výtržnostem a k možnému porušení zákona. Na základě vyhodnocení této situace dohodnou další společný postup. Rovněž se dle čl. 19 provádí klasifikace jednotlivých fotbalových utkání z hlediska možného výskytu diváckého násilí. V tomto ohledu jsou stanoveny tři kategorie utkání:

1. kategorie A: nepředpokládají se potíže, poklidní bezkonfliktní fanoušci,
2. kategorie B: možnost potíží, mírně rizikovní fanoušci, určitá možnost konfrontace nebo výtržností,
3. kategorie C: možné riziko potíží, výtržníci vyhledávající násilí nebo organizátoři násilí.

Na základě této kategorizace jsou následně přijímána další opatření. Mezi Policejním prezídiem (Policíí ČR) a Českomoravským fotbalovým svazem

---

⁵⁰ Prevence diváckého násilí při sportovních utkáních : Role místních a regionálních orgánů veřejné správy v prevenci násilí při sportovních utkáních. Terminus Technicus, Praha : MV ČR, 2006. s. 12

(dále jen „ČMFS“) byla uzavřena v roce 1995 **Dohoda o vzájemné spolupráci při zajišťování veřejného pořádku, ochraně bezpečnosti osob a majetku při fotbalových utkáních** (dále jen „Dohoda“). Dohoda byla uzavřena na jeden rok, její platnost je však každoročně prodlužována.

Povinnosti policie jsou v této Dohodě stanoveny zejména na základě zákona o policii, ale navíc ještě zajistí (na základě Úmluvy, čl. 4) při utkání první fotbalové ligy, a ve výjimečných případech i druhé fotbalové ligy účast policisty – pozorovatele (tzv. spottera).

Pokud policie při policejním opatření identifikuje pachatele přestupků či trestných činů, poskytne (na základě Úmluvy, čl. 5) také dle Dohody ČMFS, fotbalovým klubům nebo oddílům podklady při uplatnění majetkových a jiných náhrad škod u příslušných orgánů vůči těmto osobám.⁵¹

„V roce 1991 Stálý výbor Evropské Úmluvy vytvořil komplexní přístup a zavedl instituci „**hostující policie**“. Jedná se o policisty v civilu, tzv. „spottery“ (pozorovatele) z hostujících zemí, kteří pomáhají policejním orgánům hostitelské země především identifikovat případné výtržníky a upozorňují na zárodky blížícího se střetu. I když byla zřízena tato instituce, je třeba mít na paměti, že odpovědnost za policejní zásahy a udržování veřejného pořádku leží za každých okolností na bedrech pořadatelské země.“⁵²

Po vstupu České republiky do Evropské unie se staly závaznými Rozhodnutí Rady EU, která se týkají bezpečnosti v souvislosti s fotbalovými zápasy s mezinárodním rozměrem a Rozhodnutí o policejní spolupráci při předcházení výtržností při zápasech s mezinárodní účastí. Z těchto důvodů byl při Policejním prezidiu ČR zřízen **Národní fotbalový informační bod**. Působí jako centrála pro výměnu závažných a důležitých informací a přímo zabezpečuje spolupráci se zahraničními policiemi na přípravách a během mezistátních zápasů.

---

⁵¹ SUCHÁNEK, M. *ProFotbalFans : Aktivita státních institucí v ČR* [online]. 2005. [cit. 2007-12-01]

⁵² Prevence diváckého násilí při sportovních utkáních : Role místních a regionálních orgánů veřejné správy v prevenci násilí při sportovních utkáních. Terminus Technicus, Praha : MV ČR, 2006. s. 21 – 22.

5. SLUŽBA POŘÁDKOVÉ POLICIE A POŘÁDKOVÁ JEDNOTKA

Policisté jsou někdy při plnění úkolů vystaveni situacím, kdy jejich zásah může být komplikován větším počtem osob, skupinou nebo dokonce davem. Na jednání v takovýchto situacích byly vycvičeny policisté pořádkových jednotek. V tomto směru jsou to specializovaní profesionálové. Jejich jednání se od plnění ostatních úkolů policie odlišuje tím, že pracují pod jednotným velením, tzn., že plní rozkazy svých nadřízených a používají k tomu uzpůsobenou taktiku zákroku. Jelikož PJ SVČK HK bude v rámci mé diplomové práce sloužit jako reprezentativní vzorek, věnuji této složce policie následující stránky kde nastíním jejich oprávnění a možnosti nasazení.

Služba pořádkové policie

Služba pořádkové policie je nejpočetnější složkou policie. V současné době je zde zařazeno nejméně 15 000 policistů. Tvoří páteř celého policejního systému, protože tito policisté mají přímý kontakt s občany. Jednají s fyzickými i právníckými osobami. Rozsah úkolů, které plní, je velmi široký. Klade to značné nároky na znalosti zákonů, vyhlášek i vnitřních (resortních) předpisů. Velice důležitá je při této práci psychická odolnost a připravenost.

Základní úkoly služby pořádkové policie

„Mezi základní úkoly pořádkové policie patří:

- a) ochrana bezpečnosti osob a majetku,
- b) spolupůsobí při zajišťování veřejného pořádku a byl-li porušen, činí opatření k jeho obnovení,
- c) boj proti kriminalitě
- d) přijímání, evidování a prošetřování oznámení osob,
- e) plnění úkolů v trestním, přestupkovém a správním řízení,
- f) dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu.“⁵³

---

⁵³ Prezentace policie ČR: Ředitelství služby pořádkové policie a služby železniční policie (online). Praha: Ministerstvo vnitra a Policejní prezídium, 2005

Pořádková jednotka

Impulesem pro vznik Speciální pořádková jednotka Policie České republiky správy hl.m. Prahy (dále jen „SPJ“) v početním rozsahu, jak jej známe z dnešní doby, byl incident, k němuž došlo při demonstraci v květnu 1997. Skupina asi dvaceti policistů, bez zvláštních ochranných pomůcek, byla při zajišťování veřejného pořádku při demonstraci napadena částí asi třítisícového davu. Vzhledem ke svému početnímu stavu a vybavenosti se policisté nemohli útočníkům dobře bránit. Po tomto incidentu došlo k navýšení početního stavu SPJ na cca 400 lidí. Zároveň byly uvolněny značné finanční prostředky na nákup ochranných prostředků (přileb, protiúderových kompletů apod.), materiální i technického vybavení včetně speciálně upravených vozidel pro přepravu družstev.

Pořádkové jednotky správ jednotlivých krajů vznikly na jaře roku 2000. Důvodem pro jejich vznik se staly obavy z možných demonstrací při zasedání Mezinárodního Měnového Fondu v září 2000. Osobně, z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že tyto obavy byla zcela opodstatněné. Pořádkové jednotky správ krajů hrály nejdůležitější roli. Jen díky velmi náročnému výcviku zadržely PJ demonstranty, kteří postupovali ke Kongresovému centru

Akce takového rozsahu jsou však výjimkou. PJ jsou nejčastěji vysílány k „běžným akcím“ jako sportovní utkání nebo pátrací akce.

Každé družstvo PJ má deset členů se dá označit jako malá sociální skupina. Lze v něm vyzorovat znaky malých sociálních skupin.

„Hlavní popisné znaky malých skupin jsou:

- a) společná činnost směřující ke společnému cíli,
- b) bezprostřední osobní styk,
- c) existence skupinové struktury (rozdělení rolí),
- d) existence skupinových norem a sankcí“⁵⁴

---

⁵⁴ Čírtková L. Policejní psychologie, 3. vyd. Praha: Portál, 2000, Jedinec ve skupině, s. 139

Úkoly pořádkových jednotek

„Pořádková jednotka plní tyto úkoly:

- a) chránit bezpečnost osob a majetku, spolupůsobit při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti, provádět bezpečnostní opatření k jeho obnově, byl-li závažným způsobem narušen,
- b) podílet se na výkonu služby v případech mimořádných událostí, živelních pohrom, katastrof a průmyslových havárií, **sportovních**, kulturních akcí a při pátrání po osobách a věcech, které svým rozsahem a charakterem vyžadují nasazení většího počtu sil a prostředků policie, zejména v rámci bezpečnostních opatření nebo při plnění úkolů integrovaného záchranného systému,
- c) posilovat výkon hlídkové služby v teritoriu útvaru policie, kde jsou zřízeny, nebo kde to vyžaduje bezpečnostní situace, v rámci běžného nebo zvýšeného výkonu služby, bezpečnostních opatření, případně na teritoriu dalších útvarů policie,
- d) k plnění úkolů podle písmen a) až c) zajišťovat trvalou profesní přípravu policistů a akceschopnost pořádkové jednotky“⁵⁵

Možností uplatnění a nasazení pořádkové jednotky je dle výše uvedených úkolů velice mnoho. Přesto jsou pořádkové jednotky nejčastěji nasazovány právě k zajišťování a udržování veřejného pořádku a při masovějších sportovních akcích.

---

⁵⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 154/2003, kterým se stanoví postup při zřizování, organizaci, činnosti a zabezpečení pořádkových jednotek Policie České republiky. Praha: Policejní prezídium, 2003, Část první, čl. 3, Základní úkoly pořádkových jednotek

6. OPATŘENÍ PROTI DIVÁCKÉMU NÁSILÍ

6.1 Velká Británie

S fotbalovými fanoušky má problémy téměř každá země kde se fotbal hraje. V dřívějších dobách je tedy každá země musela řešit „svým“ specifickým způsobem. Mohlo by se zdát, že způsobů řešení diváckého násilí by se našlo tolik, v kolika zemích obdobné problémy nastaly. Protože však na to ve své práci nemám dostatek prostoru, budu se zabývat pouze způsobem řešení, který používá Velké Británie.

Ve Velké Británii jsou šedesátá léta charakterizována snahou o omezení diváckého násilí za pomoci infiltrace policistů do chuligánského prostředí. Policisté působili mezi fanoušky a snažili se rozkrývat jejich skupiny. Více obvyklé však bylo doprovázení hostujících fanoušků z nádraží na fotbalové stadiony. V té době totiž většina „fans“ jezdila na utkání vlakem. Skupina fanoušku se obstoupila a doprovodila až do sektoru na stadionu. Po skončení utkání se toto opakovalo v opačném směru.

V 80. letech se z důvodu bezpečnosti i možnosti dokumentace začalo na stadionech využívat kamerových systémů.

Nejdůležitějším momentem v britském modelu se stala tragédie z 15. dubna 1989 na stadionu Hillsborough v Sheffieldu. V sektoru fanoušků Liverpoolu, který byl obehnán zdí, jich bylo 95 ušlapáno. Nutně musely následovat změny vedoucí ke zlepšení bezpečnosti účastníků utkání. Došlo ke snížení kapacity stadionů a byly odstraněny bariéry mezi diváckými sektory. Britským parlamentem byly přijaty nové trestní zákony (např. zákon o fotbalu a divácích). Pravomoc a zodpovědnost postupně přecházela do rukou pořadatelů. Uvedenými opatřeními se podařilo divácké násilí ze stadionů téměř vymístit. Prakticky beze změn je tento model používán dodnes.

Většina zemí Evropské Unie převzala britský systém kontroly používaný při zápasech. Důležitá jsou opatření zabraňující nošení alkoholu a zbraní jakéhokoliv druhu do ochozů. Vstup na utkání je zapovězen všem, co spáchali v souvislosti se sportovním zápasem nějaké výtržnictví. Zákaz vstupu na hřiště může být uložen i doživotně. Známí chuligáni se musí v době zápasu hlásit na

policejní stanici Britský model je založen na represii, ale je vidět, že funguje, protože přináší výsledky.

6.2 Postupy aplikované v ČR

Nejčastější reakce policie na protizákonné chování chuligánů spočívalo v represivním jednání. Nejagresivnější jedinci nebo skupiny byly tímto způsobem eliminovány. Výhoda takového způsobu reakce je v jeho účinnosti. Musí se tedy zareagovat adekvátně včas a vhodně. Represivní opatření, které následuje dlouho po spáchání protiprávního jednání má, podle mého názoru, na ostatní jen minimální výchovný vliv.

Se vznikem pořádkových jednotek získala policie nástroj, který využívala jako demonstraci síly. Výstroj policisty zařazeného do PJ dostala mediální označení „**těžkoodětec**“. Typická pro těžkooděnce je černá kombinéza se služebním číslem, černá nebo bílá (jen v počátcích PJ) přilba, opasek s obuškem, popřípadě s protiúderovým štítem a hlavně protiúderový komplet. Po jeho oblečení skutečně policista vypadá jako „pancéřovaný“. Z vlastní zkušenosti ale vím, že protiúderový komplet je velice lehký a hlavně účelný. Bez problémů odolá nárazu kamenů nebo jiných ručně házených předmětů.

Taktika zákroků proti chuligánům na stadionech zpravidla spočívala v tom, že PJ byla umístěna dolů pod kotel s fanoušky. Důvodem tohoto umístění měla být demonstrace síly a případné zastrašení výtržníků. Tímto postavením pořádkové jednotky však samo vedení policie poskytovalo fanouškům psychologickou výhodu výše postaveného. Policisté tak museli nejdříve čelit „anonymnímu“ házení předmětů z davu. Praxe ukázala, že odpočínutý a před zákrokem nestresovaný policista je pro samotný zákrok daleko lépe využitelný.

Jedno z dalších dříve používaných opatření policie spočívalo v obstoupení „kotle“ fanoušků. Tím se jen zvyšovalo oboustranné napětí mezi zúčastněnými. Policista oděný v černé kombinéze působil jako stresový prvek.

Současná doba si vyžádala nové postupy zákroku. Hlavní slovo dostává prevence a spolupráce policie s občany a veřejnou správou. Tento princip je znám pod názvem „**community policing**“

Na fotbalových stadionech již pořádková jednotka nestojí pod diváky, ale buď je umístěna v jejich sektoru za nimi nebo je zcela mimo sektor. V případě nutnosti nastupuje ihned zákrok. Od „demonstrace síly“ se již upustilo. Při zákroku dochází nejprve ke zjištění osob – agresorů a poté následuje jejich zadržení. Při rizikových akcích (nejen sportovních) se může po vzoru z Německa využít i preventivního programu pro předcházení násilností. Jedná se o „**antikonfliktní tým**“. Jeho podstatou je umístění speciálně školených policistů přímo do „centra dění“, kde tito policisté komunikují s občany a snaží se je upozornit na vznik možných problémů atd.

Nezbytná je spolupráce pořadatelské služby s policisty. V našich podmínkách to platí dvojnásob. Vlivem ekonomické situace většiny fotbalových klubů v ČR, tvoří hlavní síly pořadatelů osoby v důchodovém nebo „téměř“ důchodovém věku. Takový pořadatel při případném zakročení proti fanouškům nemůže fyzicky stačit a tedy ani uspět. Naopak se sám může stát obětí. Také by pořadatel měl být proškolen na jednání s lidmi a ke zvládnání davových situací. V tomto směru máme co v ČR dohánět.

Z vlastní zkušenosti považuji za nejrizikovější dobu ke vzniku střetů nebo jiných chuligánských projevů, období těsně před zápasem, během přestávky nebo při vstřelení branky. Doba před utkáním a v přestávce bych charakterizoval jako „nudnou“. Vhodné zabavení diváků přináší uklidnění pro fanoušky i pro pořadatele. Zvláště markantní je to při zápasech v hokeji. Obří obrazovky na ledem jsou dobře viditelné ze všech stran a lze jimi dobře fanoušky „upoutat“. Hokejové haly mají své televizní okruhy a není žádný problém případné výtržníky na těchto zápasech natočit a promítnout na obří obrazovku. To vše během pár minut. Každý návštěvník potom takového výtržníka vidí. Myslím si, že toto je jedno z opatření, které téměř divácké násilí na hokejových stadionech vymítlo. Z posledních několika let jsou zprávy o rozvášněných hokejových fanoušcích výjimečné.

6.3 Sociální a výchovná prevence

Rozhodující roli při prevenci násilí mají vždy místní orgány. Většina evropských textů, které byly přijaty v rámci prevence se na tomto jednoznačně shoduje. Místní orgány mají nejlepší předpoklady zavést sociální a vzdělávací opatření za předpokladu spolupráce s jinými partnerskými městy. V současné

době je nejúspěšnější preventivní politika ve městech, kde se místní orgány angažují. Mnoho zemí, včetně ČR, se však do organizace zápasů téměř nezapojuje. Sport mohou využívat při podpoře aktivit mladých lidí a tím je zároveň koordinovat při integraci do společnosti. Mladým lidem je třeba nabídnout v rámci preventivních programů možnost pravidelného sportovního vyžití, přičemž tím lze ovlivňovat jejich výuku a výchovu k zodpovědnosti. Právě pomoc problémovým mladým lidem pomáhá vedle sociální a terénní práce k lepší orientaci v okolním světě. Příležitost pro cílenou práci s mladými fanoušky poskytují výchovné aktivity. Odehrávají se zcela mimo kontext fotbalového zápasu. S jejich pomocí se mladí lidé učí nakládat s volným časem, který by jinak mohli promrhat zcela bezcílně. Můžeme mezi ně zařadit např. fotbal „na plácku“ . Pomocí kolektivních her se mladí lidé naučí vyhrávat, prohrávat i vážit si jeden druhého.

Bez neustálého kontaktu s fanoušky nemá výchovná práce účinnost. Tyto kontakty by mohli zajišťovat terénní pracovníci, kteří by se pohybovali v místech setkání fanoušků.

Díky fotbalu lze poskytovat sociální pomoc také znevýhodněným skupinám, např. deprivovaným lidem. Vylepšením jejich situace je nasměrujeme blíže k získání osobní nezávislosti.

Do preventivních opatření patří i otázka boje proti rasismu a neshášenlivosti. Takové chování na sportovní utkání a stadiony nepatří. „Sport je považován za spojující můstek k vzájemné úctě, toleranci a férové hře, ve které není pro rasismus místo.“⁵⁶ Důležitou otázkou je proto přijetí jasných zákonů a legislativních opatření k zabránění šíření nebo jakékoliv toleranci rasismu ve sportu.

Preventivní opatření evropských měst „I když jednotlivé země používají rozdílné metody a jejich krátkodobé cíle se více či méně liší, jejich společným jmenovatelem zůstává snaha socializovat problémové příznivce sportu i pověstné chuligány.“⁵⁷

---

⁵⁶ Prevence diváckého násilí při sportovních utkáních : Role místních a regionálních orgánů veřejné správy v prevenci násilí při sportovních utkáních. Terminus Technicus, Praha : MV ČR, 2006 s.22

⁵⁷ Prevence diváckého násilí při sportovních utkáních : Role místních a regionálních orgánů veřejné správy v prevenci násilí při sportovních utkáních. Terminus Technicus, Praha : MV ČR, 2006 s.20

7. FORMULACE A CÍL HYPOTÉZ PRŮZKUMU

7.1 Úvod

Při zpracovávání své diplomové práce jsem v teoretické části uvedl množství informací o příčinách vzniku a rozvoje diváckého násilí. Poukázal jsem na jeho současné podoby v některých státech evropského kontinentu a na domácí scéně v ČR. Také jsem naznačil způsoby, kterým se některé státy s fenoménem diváckého násilí vypořádávají. Zvláště jsem popsal situaci v České republice se zaměřením na útvary policie, do jejichž kompetence spadají zákroky pod jednotným velením proti chuligánům – pořádkové jednotky.

V empirické části své práce jsem z důvodu navázání na teoretickou část nejprve provedl dotazníkové šetření –sondu, u mnou zkoumaného souboru respondentů. Tím byla pořádkové jednotka SVČK HK. Následným provedeným průzkumem u této jednotky jsem se snažil zjistit názory, postoje a získané zkušenosti policistů začleněných do pořádkových jednotek v souvislosti s prováděnými zákroky proti diváckému násilí.

7.2 Stanovení hypotéz a cílů průzkumu

Cílem prováděného průzkumu u členů PJ SVČKHK bylo zjistit, jaké mají profesní názory, zkušenosti a postoje k jevům a situacím, které souvisí s jejich nasazením při opatřeních na zabezpečování veřejného pořádku, zejména v souvislosti s diváckým násilím. Průzkumem získané informace vyhodnotit, jejich výsledky prezentovat a interpretovat. Na základě výsledků následně potvrdit nebo vyvrátit stanovené hypotézy. Výsledky průzkumu by měly sloužit jako ověření získaných poznatků při studiu odborné literatury, právních norem a úprav, které se touto problematikou zabývají. Průzkumem prezentovaná data budou vypovídat o diváckém násilí, jako o sociálně patologickém problému dnešní společnosti.

Pracovní hypotézy

H1: *Je předpoklad, že ve více než 75% služebních zákroků, dokáže PJ SVČK HK zabránit střetům mezi fanoušky.*

H2: *Domnívám se, že veškeré bezpečnostní opatření, prováděné v areálech stadionů, je potřebné převést do kompetence pořadatelské služby.*

H3: *Předpokládám, že je nutné zpřísnit represivní opatření a důsledněji kontrolovat jejich dodržování v souvislosti s diváckým násilím.*

7.3 Charakteristika vybraného průzkumného souboru

O spolupráci při vyplňování dotazníku (dále viz. **Příloha č. 1**) jsem v měsíci říjnu 2009 požádal své bývalé kolegy, policisty zařazené do pořádkové jednotky Správy Východočeského kraje Hradec Králové.

Pro získávání informací jsem si vybral metodu dotazníku. Dotazník patří mezi základní metody empirického výzkumu. Z hlediska efektivnosti je sice výhodnější metoda rozhovoru, ale pro rozptýlenost jednotlivých (okresních) pořádkových jednotek, jsem zvolil metodu kombinovaného dotazníku s polootevřenými a uzavřenými výběrovými otázkami. K jeho výhodám patří možnost dotazování velkého počtu respondentů, časová nenáročnost a efektivnost. Nevýhoda dotazníku je, že respondenti nemusí odpovídat vždy zcela pravdivě a tím může dojít ke zkreslení získaných údajů.

Dotazník jsem sestavil tak, aby byla dodržena pravidla pro jeho tvorbu.

V úvodu dotazníku jsou využity otázky nutné k identifikaci respondentů a tvoří podpůrnou část dotazníku. Následují otázky nosné, kterými se snažím ověřit formulované hypotézy. U některých otázek jsem vymežil prostor pro

poznámky respondentů pro jejich případné vyjádření se k dotazovanému problému.

7.4 Pilotáž k průzkumu

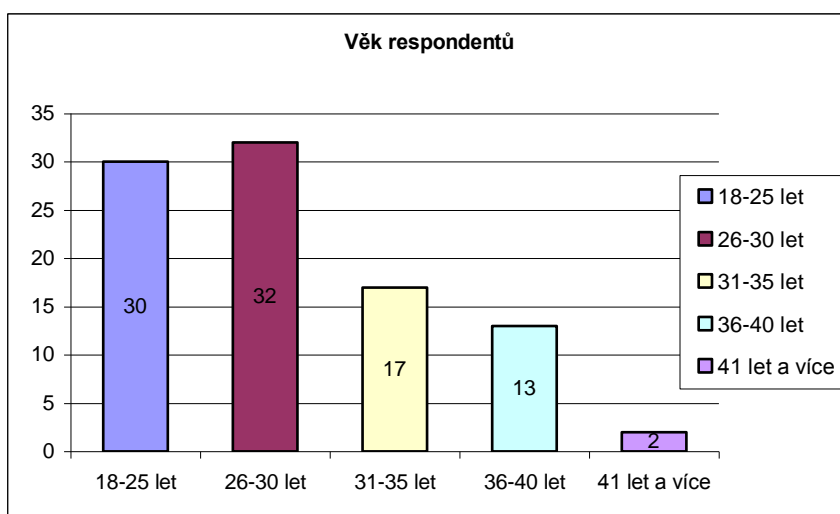
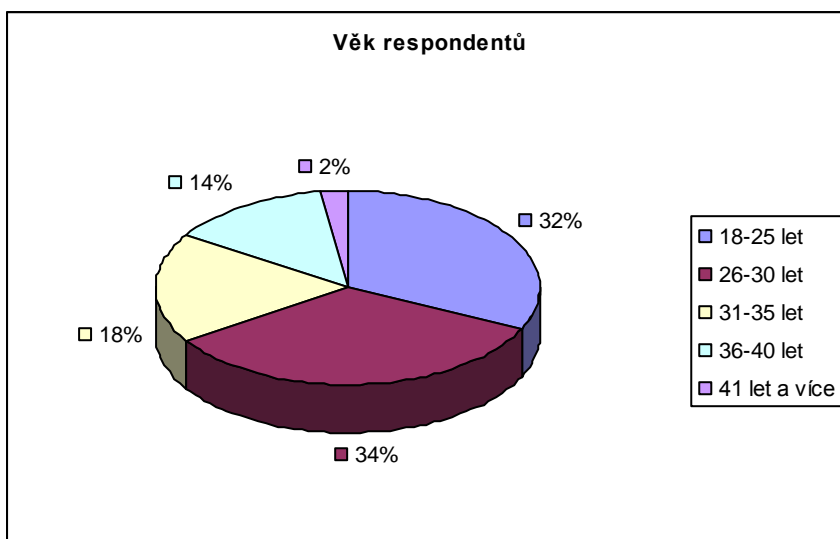
V září 2009 bylo na společném výcviku okresních pořádkových jednotek v Hradci Králové provedené přešetření – pilotáž. U velitelů jednotlivých okresních jednotek (celkový počet 11), jsem se pokoušel ověřit správnost mnou sestaveného dotazníku. Zjišťoval jsem zda jsou otázky, popřípadě i možnost odpovědí, srozumitelné a jasné. Všechny otázky (až na jednu) byly srozumitelné. Výhrady byly pouze k otázce, kde měli respondenti uvést okres, ve kterém jsou služebně zařazeni. Tato otázka byla nakonec z dotazníku vyjmuta a celkový počet otázek tak byl 17.

7.5 Zpracování výsledků šetření

Dotazníkem jsem v říjnu 2009 na letišti v Hradci Králové oslovil policisty - členy pořádkové jednotky, služebně zařazené u Správy východočeského kraje Hradec Králové. Celkem bylo mezi zúčastněné policisty náhodně rozdáno 100 dotazníků. Čtyři dotazníky se nevrátily a dva byly neupotřebitelné. Správně dotazník vyplnilo 94 respondentů, tj. 94% všech oslovených. Mezi respondenty jsou výhradně muži.

Otázka č. 1

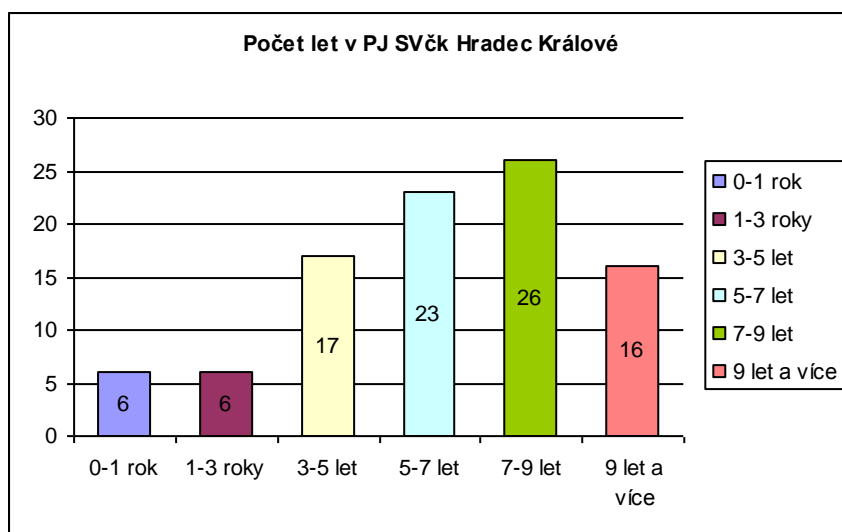
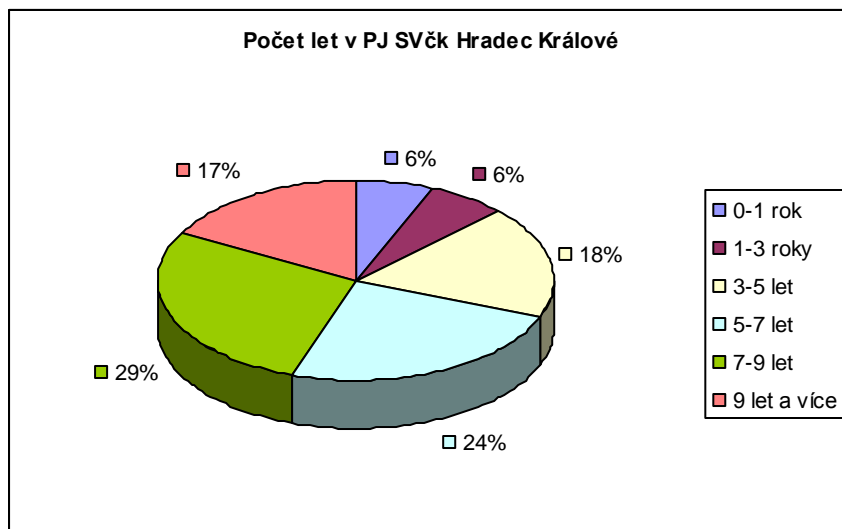
Kolik Vám je let?

Ze zkoumaného vzorku respondentů vyplynulo, že třicet z nich, tedy 32% dotázaných je ve věku mezi 18-25 lety, třicet dva respondentů, tedy 34% dotázaných je ve věku mezi 26-30 lety, sedmnáct policistů, tedy 18% respondentů je ve věku od 31-35 let, věku 36-40 let dosáhlo třináct policistů, tj. 14% a dva respondenti jsou starší 41 let, což 2% respondentů.

Otázka č.2

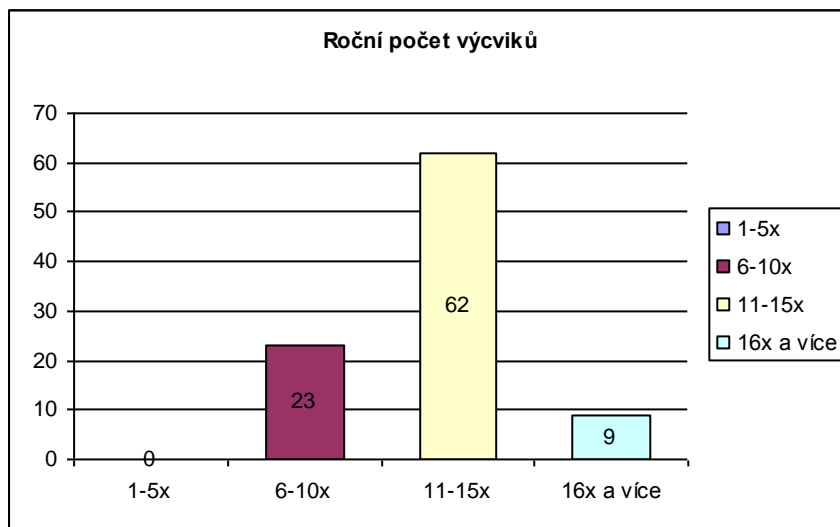
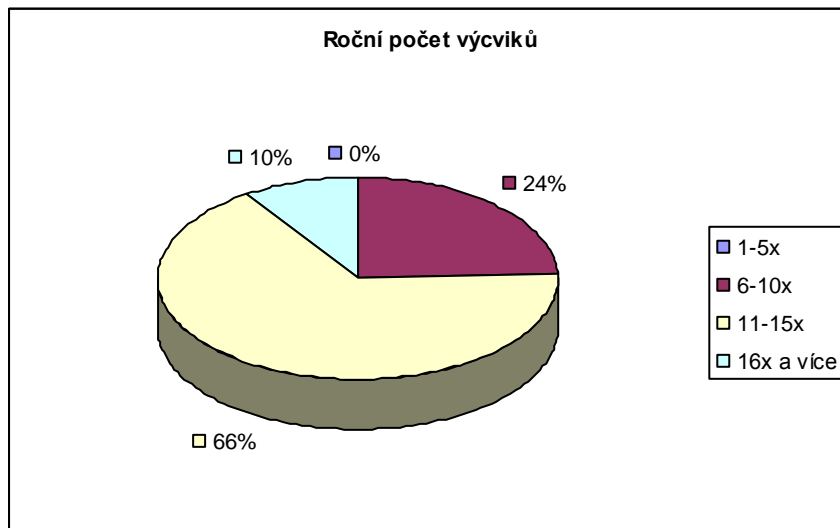
Jak dlouho (kolik let) jste služebně zařazen v PJ SVČK HK?

Na otázku číslo dva odpovědělo 6 respondentů, což činí 6%, že jsou v PJ SVČK HK zařazeni prvním rokem, stejný počet respondentů je v PJ více jak rok a méně než tři roky, sedmnáct policistů, tedy 18%, odpovědělo, že jsou u PJ služebně zařazeni mezi 3-5 rokem, dvacet tři respondentů, tedy 24% dotazovaných uvedlo, že jsou v PJ zařazeni více jak 5 let a méně jak 7 let, dvacet šest respondentů, což činí 29%, je v PJ zařazeno mezi 7-9 rokem a šestnáct respondentů, tedy 17% je u PJ zařazeno déle než 9 let.

Otázka č.3

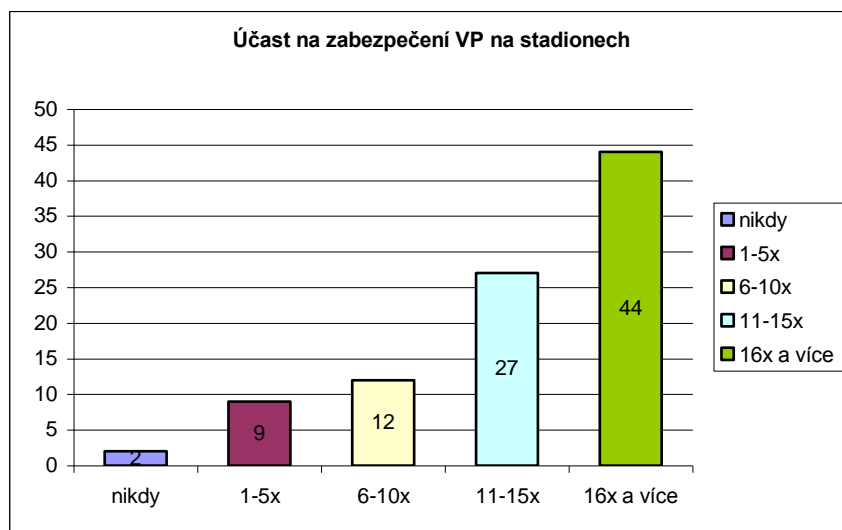
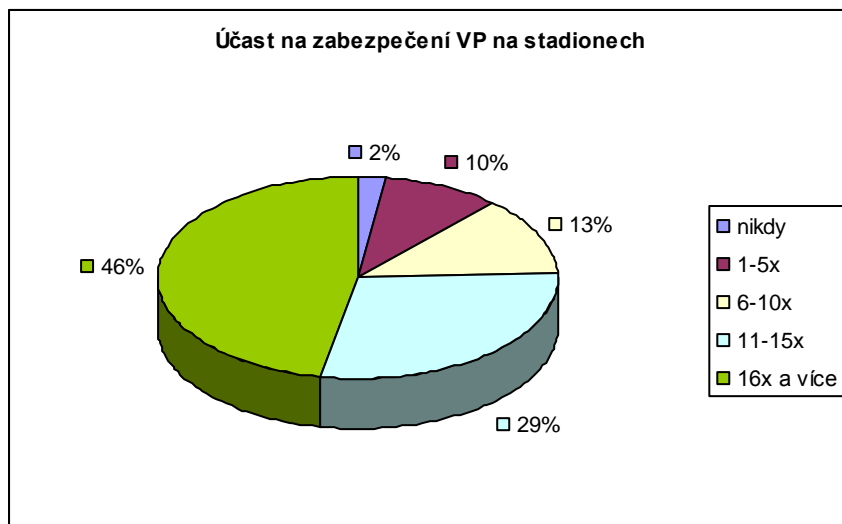
Kolikrát za rok se účastníte přípravy a výcviku v souvislosti s pořádkovou jednotkou? Do své odpovědi zahrňte výcvik okresní i krajský.

Nikdo z dotazovaných, tedy 0%, neabsolvuje výcvik méně než šestkrát ročně, dvacet tři policistů, tedy 24%, odpovědělo, že jejich četnost výcviku je mezi 6ti až 10ti ročně, šedesát dva respondentů, což je 66%, odpovědělo, že četnost jejich výcviku je mezi 15ti až 20ti ročně a devět respondentů, tedy 10%, absolvuje výcvik nejméně 16krát ročně.

Otázka č.4

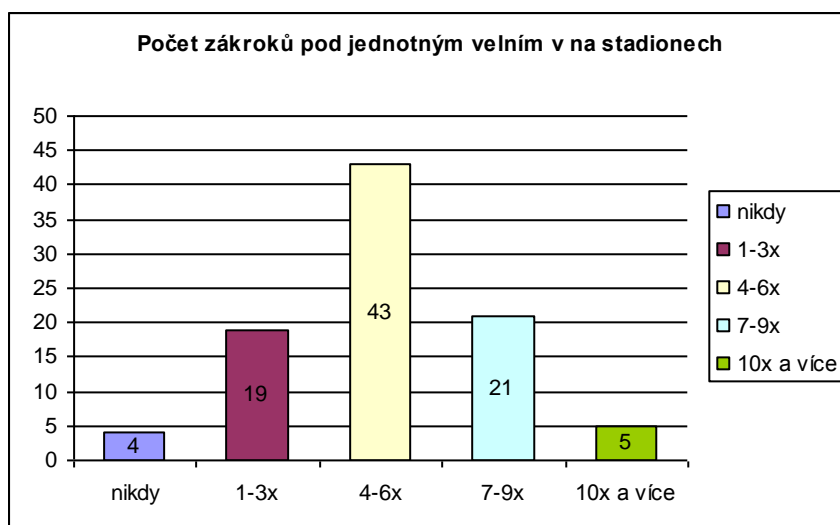
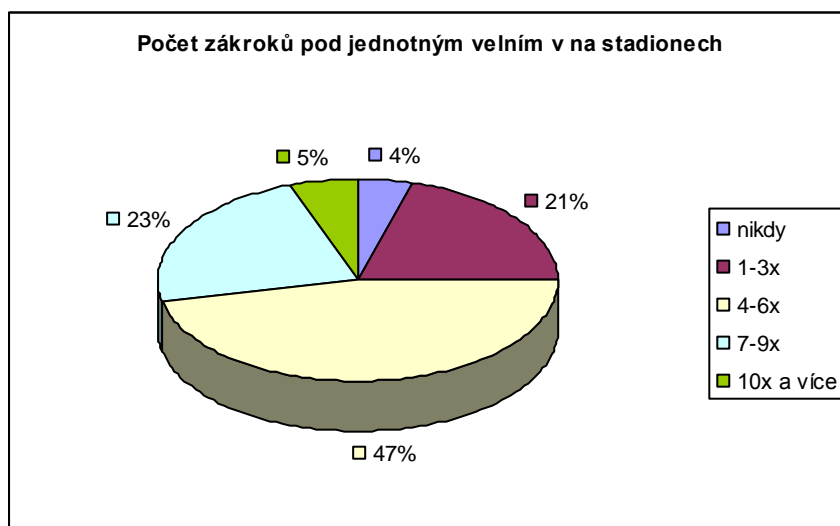
Kolikrát celkem jste se jako člen pořádkové jednotky už zúčastnil zabezpečování veřejného pořádku na fotbalových nebo hokejových stadionech?

Na otázku číslo čtyři odpověděli dva respondenti, tj. 2%, že se ještě nikdy zabezpečování veřejného pořádku (VP) neúčastnili, devět policistů, tedy 10%, uvedlo, že se zabezpečování VP účastnili nejméně 1-5krát, dvanáct respondentů, což je 13%, uvedlo četnost 6-10ti účastí, dvacet sedm respondentů, tedy 29%, uvedlo četnost 11-15ti účastí a čtyřicet čtyři respondentů, což je 46%, uvedlo 16 a více účastí na zabezpečování VP na stadionech.

Otázka č.5

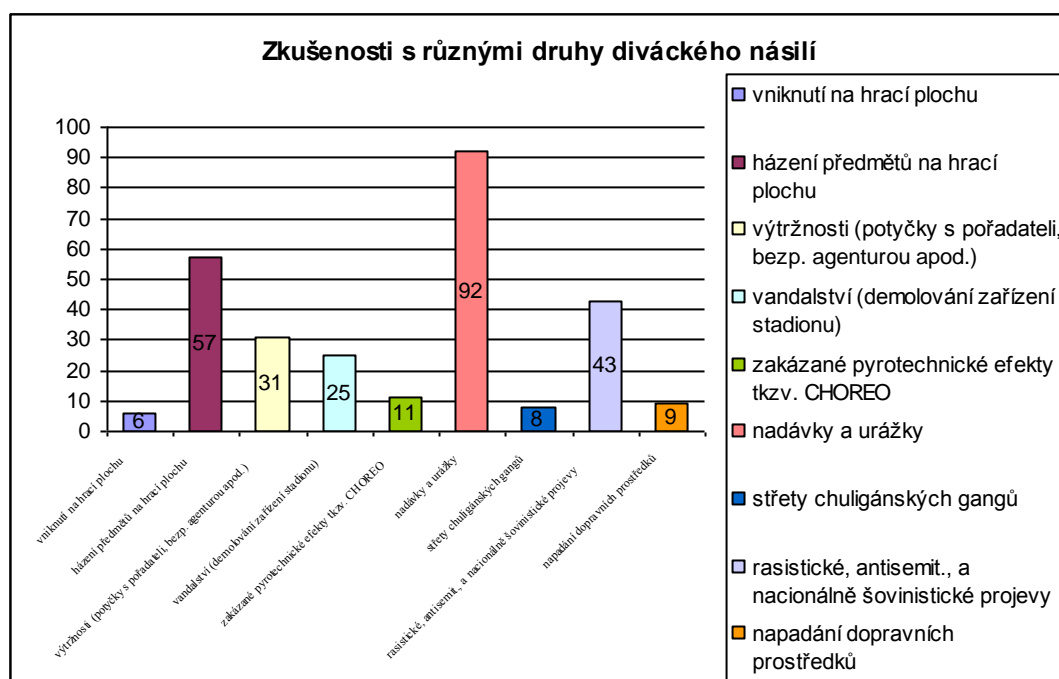
V kolika případech jste se s PJ účastnil zákroku pod jednotným velením proti fanouškům přímo v ohozech nebo blízkém okolí stadionu?

Zákroku pod jednotným velením se dosud nezúčastnili čtyři respondenti, tedy 4% členů PJ, devatenáct respondentů, což je 21% respondentů zakročovalo jednou až třikrát, čtyřicet tři policistů, tedy 47% z dotazovaných, zakročovalo 4-6krát, dvacet jedna respondentů, tj. 23%, provádělo zákrok v nejméně 7-9ti případech a 5 respondentů, což je 5% z dotazovaných se zákroku pod jednotným velením účastnilo více než 10krát.

Otázka č.6

Se kterými zápornými projevy fotbalových chuligánů máte nejčastější zkušenosti? Označte pouze tři z uvedených možností.

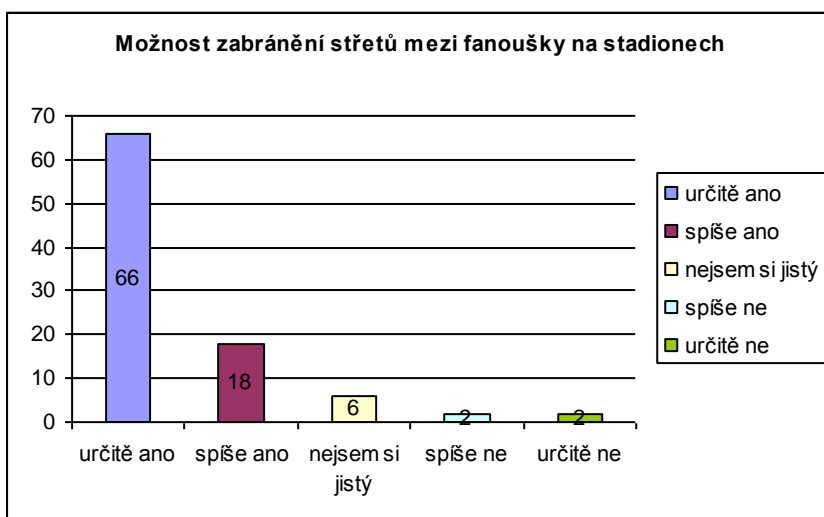
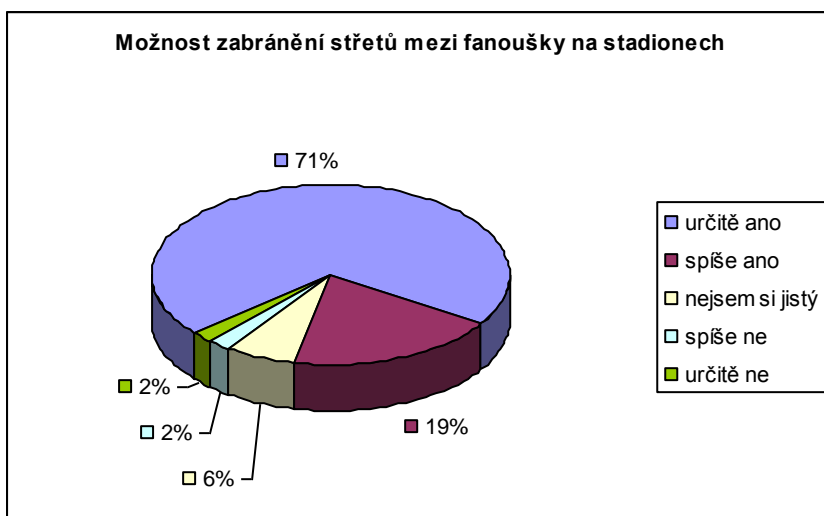

Vniknutí na hrací plochu bylo uvedeno u celkem šesti respondentů, padesát sedm dotázaných uvedlo házení předmětů na hrací plochu, třicet jedna respondentů označilo výtržnosti, dvacet pět respondentů označilo vandalství, jedenáct respondentů uvedlo pyrotechnické efekty, devadesát dva respondentů označilo jako nejčastější zápornou zkušenost nadávky a urážky, osm policistů označilo střety chuligánských gangů, čtyřicet tři policistů uvedli rasistické a jiné projevy a devět respondentů uvedlo napadení dopravních prostředků.

Otázka č.7

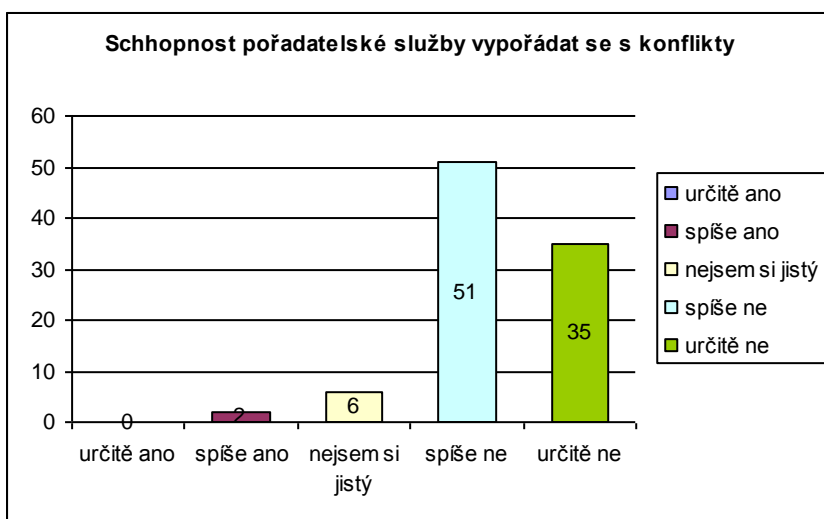
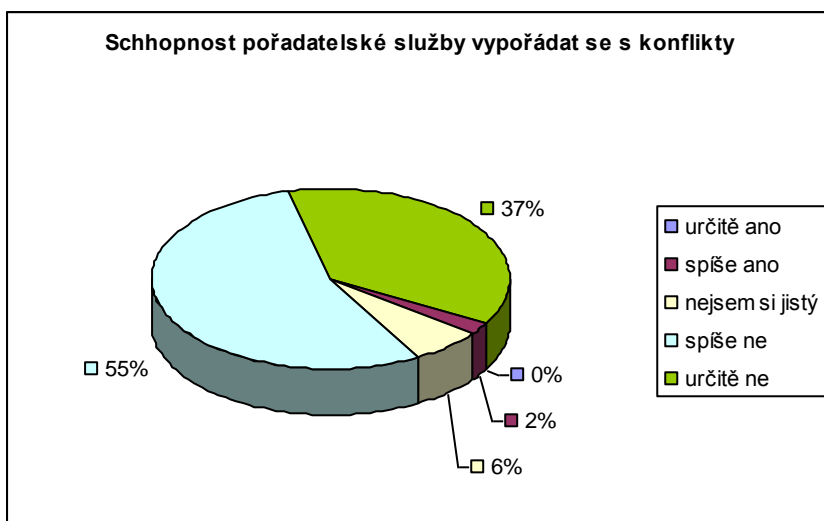
Domníváte se, že střetům mezi fanoušky v areálech stadionů lze zabránit aktivnějším přístupem pořadatelské služby?

Na otázku číslo sedm odpovědělo 66 respondentů, tedy 71% z dotazovaných, že určitě ano, osmnáct respondentů, tj. 19%, odpovědělo, že spíše ano, 6 respondentů, tedy 6%, uvedlo, že tím není jisto, dva respondenti, tedy 2% z dotázaných uvedli, že aktivnější přístup pořadatelů střetům spíše nezabrání a stejný počet respondentů uvedl, že určitě nezabrání.

Otázka č.8

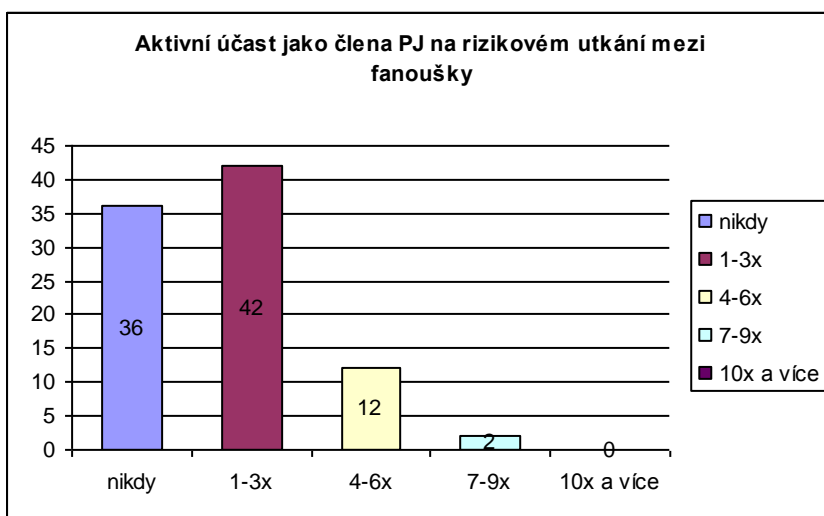
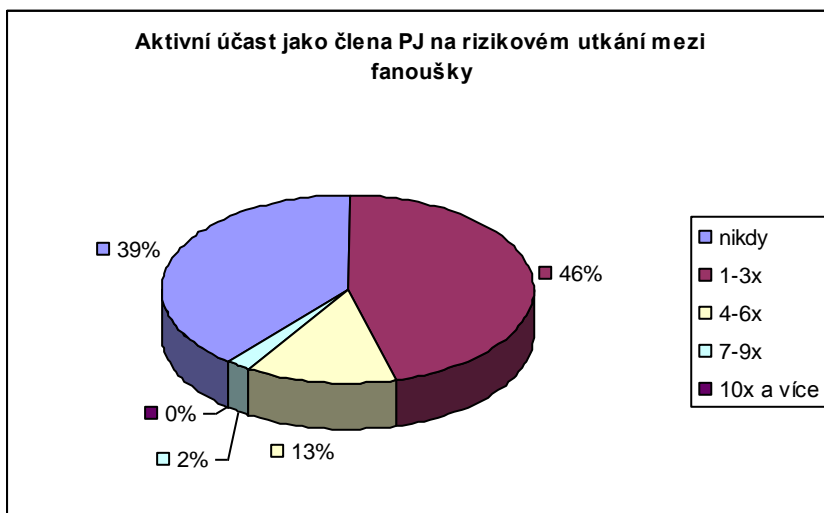
Má podle Vašeho názoru pořadatelská služba současných fotbalových klubů z 1. a 2. ligy schopnosti a dovednosti k tomu, aby se sama vypořádala s každým konfliktem?

Žádný z dotázaných respondentů neodpověděl určitě ano, dva respondenti, tedy 2% z dotázaných, uvedli, že spíše ano, šest policistů, což je 6% z dotázaných uvedlo, že si není jisto, padesát jedna dotázaných, tedy 55% ze všech respondentů uvedlo, že spíše nemá a třicet pět policistů, což je 37%, uvedlo, že pořadatelská služba určitě nemá schopnosti se s každým konfliktem vypořádat.

Otázka č.9

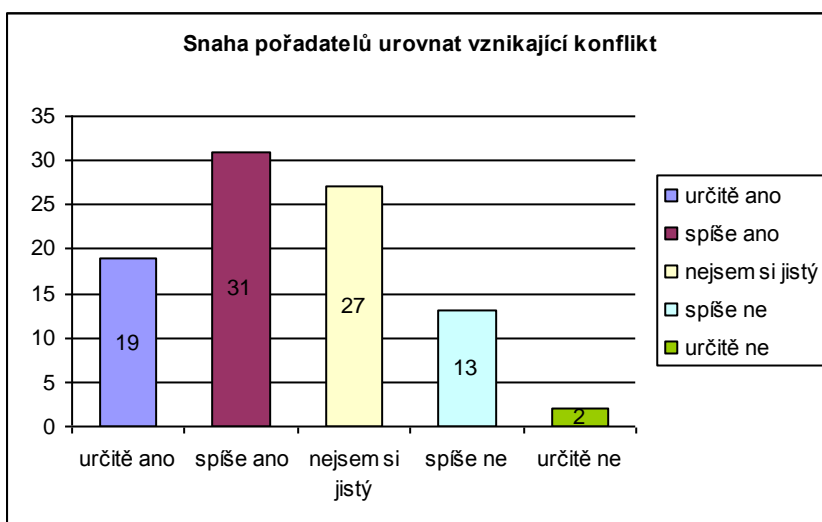
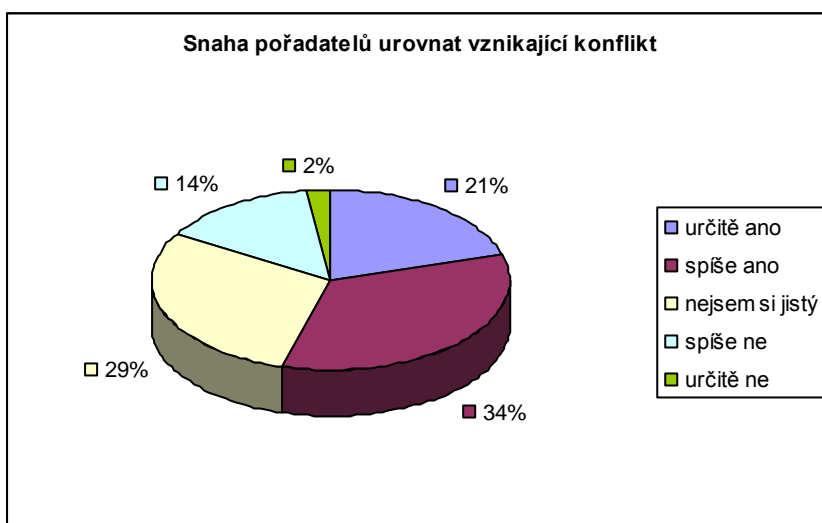
Kolikrát jste se s PJ aktivně účastnil zabezpečování veřejného pořádku při sportovním utkání nebo soutěži, které bylo vyhodnoceno jako vysoce rizikové a kde došlo ke střetu mezi fanoušky?

K otázce číslo devět uvedlo 36 respondentů, tedy 39% z dotázaných, že se nikdy na takovém utkání neúčastnilo, čtyřicet dva policistů, tj. 46% z dotázaných uvedlo, že se na takovém zabezpečování podílelo jednou, dvakrát nebo třikrát, dvanáct respondentů, tedy 13% dotázaných uvedlo účast s četností 4-6krát a dva policisti, tedy 2% uvedli četnost s účastí 7-9krát. Žádný z dotázaných respondentů se zabezpečování rizikového utkání s pozdějšími střety mezi fanoušky neúčastnil více než v devíti případech.

Otázka č.10

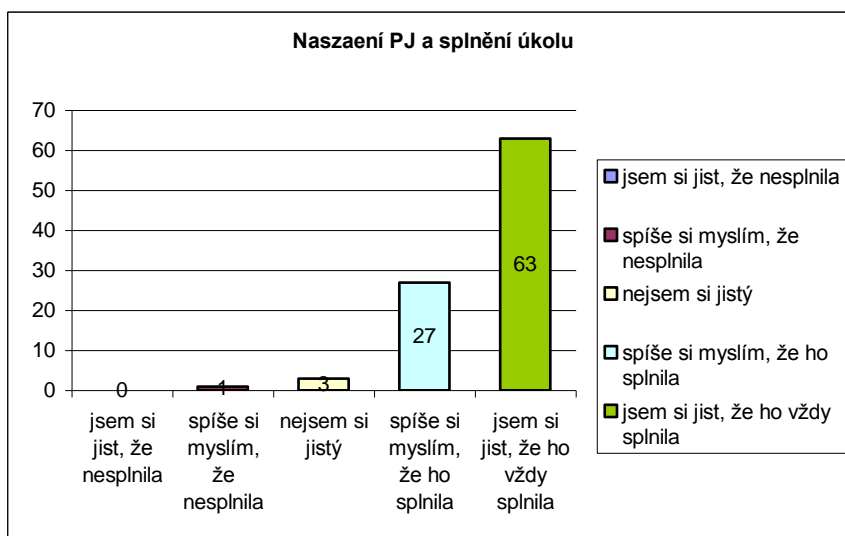
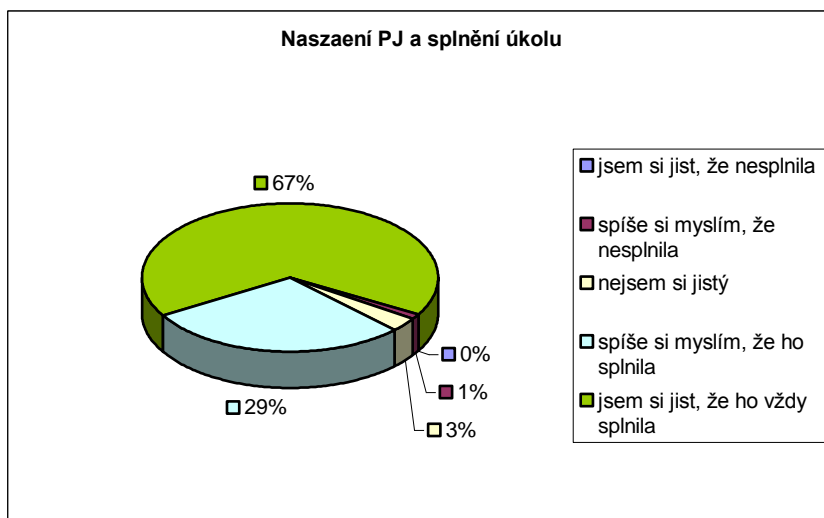
Měla pořadatelská služba při těchto střetech snahu urovnat vznikající konflikt sama?

K otázce se 19 respondentů, tedy 21% z dotázaných, vyjádřilo že určitě ano, třicet jedna respondentů, tj. 34%, uvedlo, že spíše ano, dvacet sedm policistů, tedy 29%, se vyjádřilo, že si není jisto, třináct respondentů, tj. 14%, odpovědělo, že spíše ne a dva policisté, tedy 2%, uvedli, že pořadatelská služba určitě neměla snahu vznikající konflikt urovnat.

Otázka č.11

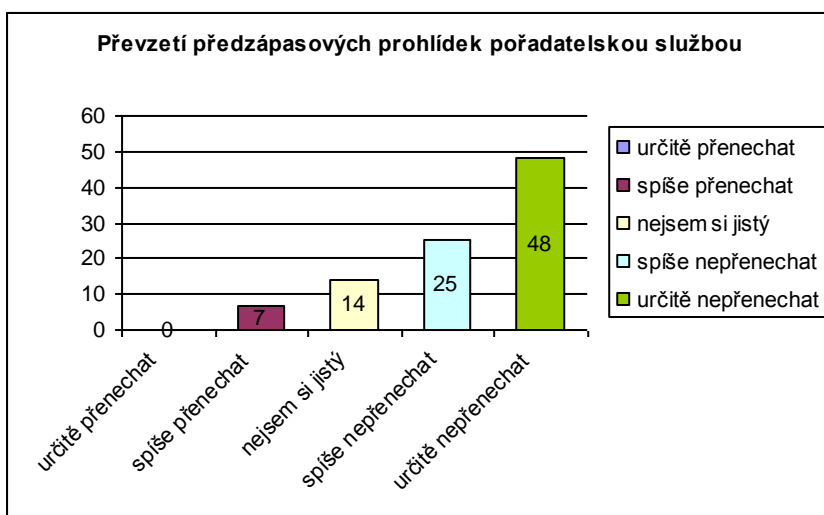
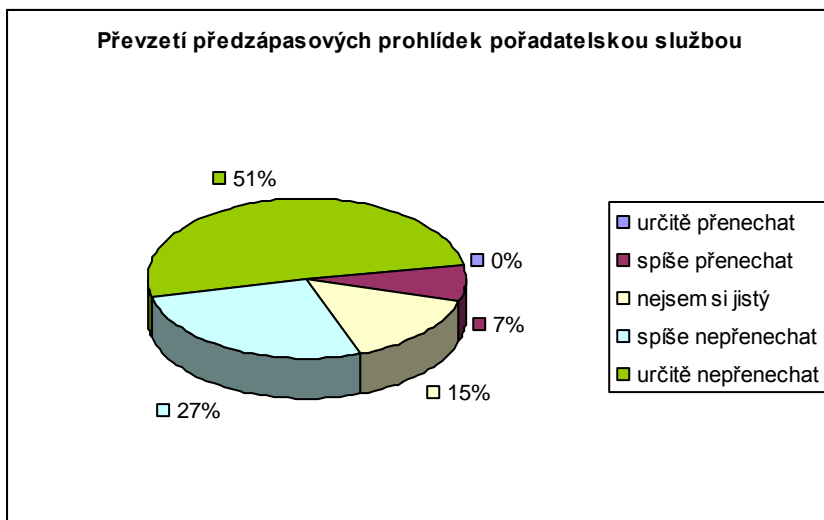
Máte dojem nebo jistotu, že by někdy při aktivním nasazení PJ tato svůj úkol nesplnila?

Na otázku číslo jedenáct žádný policista neodpověděl, že si je jist, že PJ úkol nesplnila. Jeden respondent, tedy 1%, uvedl, že si spíše myslí, že PJ úkol nesplnila, tři respondenti, tedy 3%, uvedli, že si nejsou jisti, dvacet sedm respondentů, tj. 29%, zvolilo odpověď kdy si spíše myslí, že PJ úkol splnila, šedesát tři respondentů, 67% dotázaných si je jisto, že PJ vždy svůj úkol splnila.

Otázkač.12

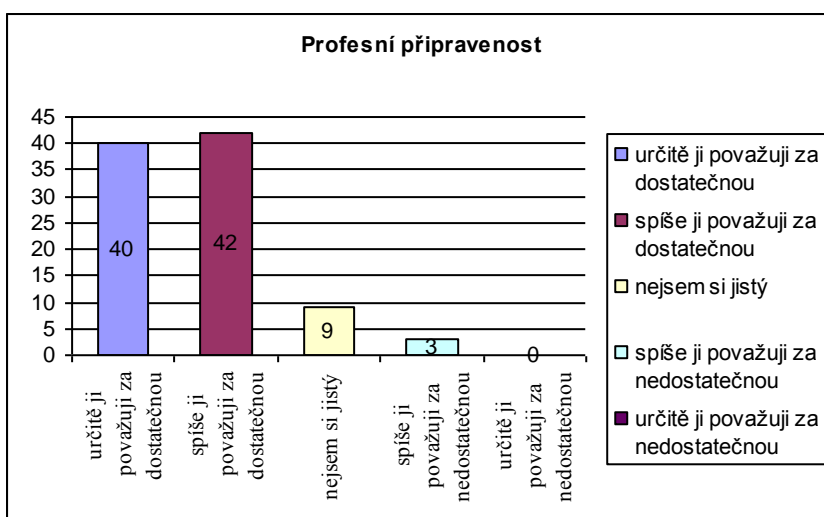
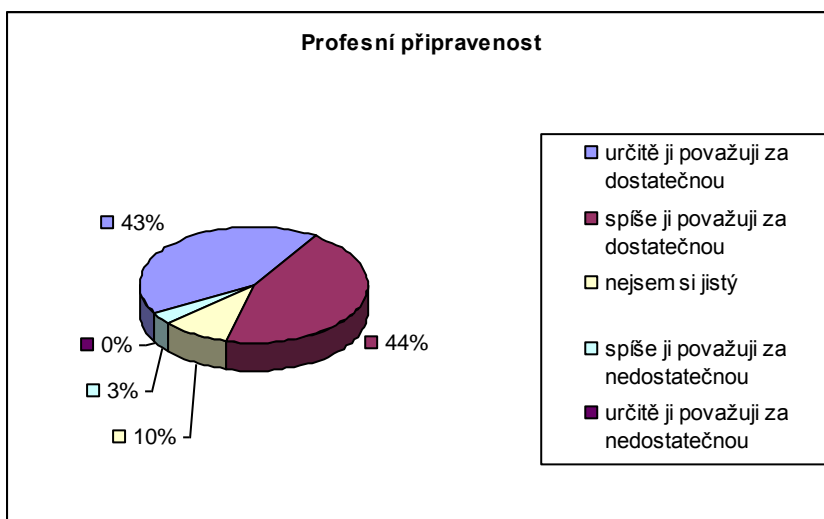
Myslíte si, že je potřeba předzápasové bezpečnostní prohlídky stadionů přenechat pouze na pořadatelské službě?

Žádný dotazovaný respondent neuvedl, že se předzápasové prohlídky mají určitě přenechat pouze pořadatelské službě, sedm respondentů, což činí 7%, uvedlo, se mají spíše přenechat, čtrnáct dotázaných, tj. 15%, zvolilo odpověď, že si nejsou jisti, dvacet pět respondentů, což činí 27%, uvedlo spíše nepřenechat a čtyřicet osm policistů, tedy 51%, vybralo odpověď určitě nepřenechávat prohlídky pouze na pořadatelích.

Otázka č.13

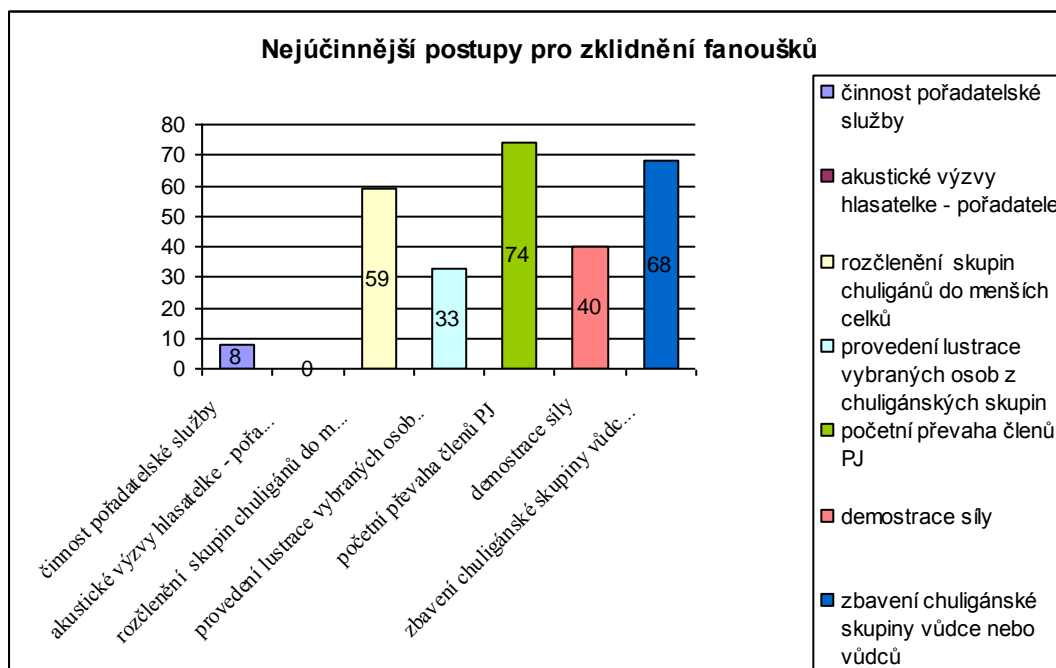
Považujete Vaši profesní připravenost a vycvičenost (jako člena PJ) pro případná střetnutí se skupinou chuligánů za dostatečnou?

Čtyřicet dva dotázaných, tedy 43%, uvedlo, že svoji profesní připravenost určitě považuje za dostatečnou, čtyřicet dva policistů, což je 44%, ji spíše považuje za dostatečnou, devět jedinců, tedy 10% si připraveností není jisto, tři respondenti, tedy 3% svoji připravenost považují spíše za nedostatečnou. Žádný dotazovaný neodpověděl, že svoji vycvičenost považuje za nedostatečnou.

Otázka č.14

U níže jmenovaných postupů vyberte tři, které jsou z Vaší zkušenosti nejvíce účinné pro zklidnění fotbalových fanoušků v ochozech.

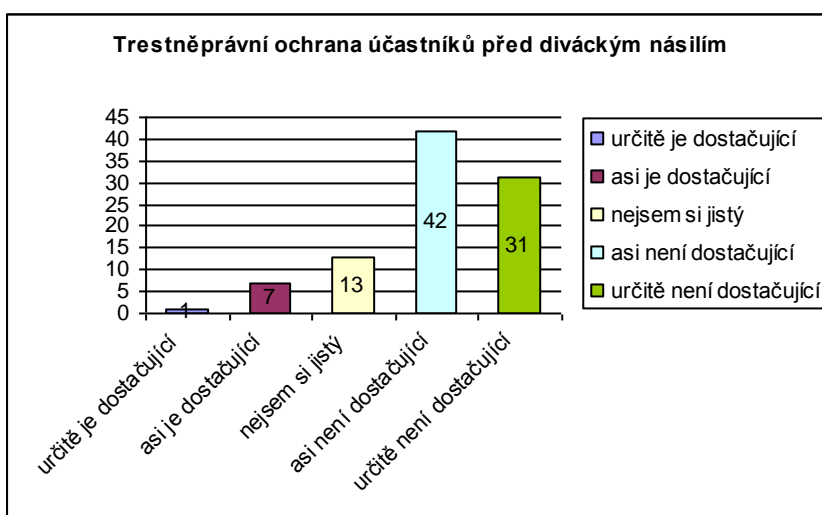
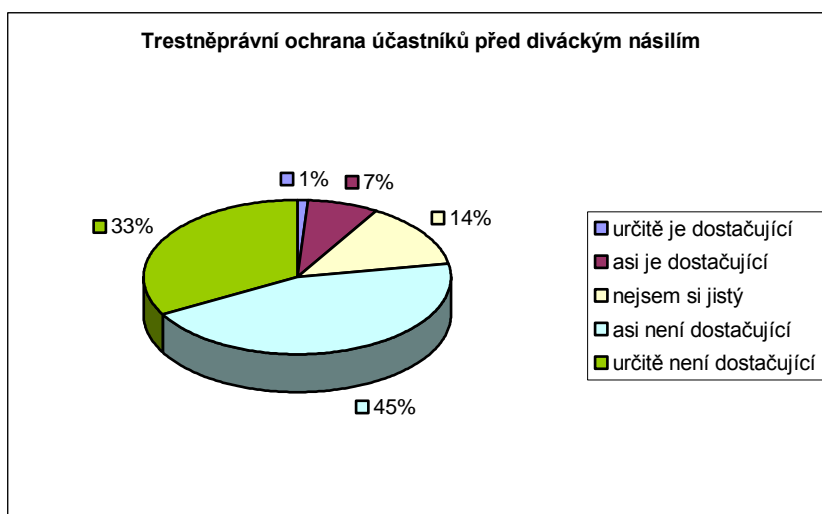

Sedmdesát čtyři respondentů označilo jako jeden z nejučinnějších postupů pro zklidnění fanoušků početní převahu členů PJ, šedesát osm uvedlo zbavení chuligánské skupiny jejich vůdce, padesát devět policistů uvedlo rozčlenění skupin chuligánů na menší celky čtyřicet respondentů označilo demonstraci síly a 33 respondentů uvedlo provedení lustrace vybraných osob z chuligánských skupin.

Otázka č.15

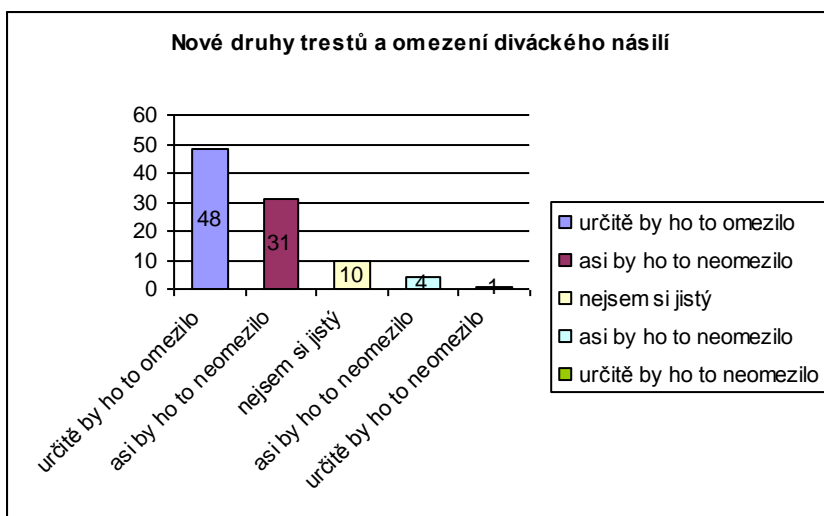
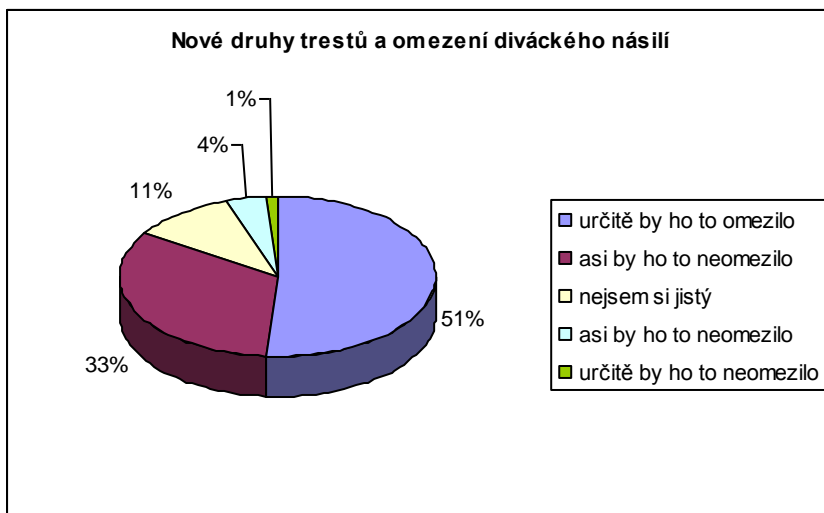
Považujete současnou trestněprávní ochranu účastníků sportovních utkání za dostatečnou před negativními vlivy diváckého násilí?

Jeden respondent, tedy 1%, uvedl, že trestněprávní ochrana je určitě dostačující, sedm respondentů, tedy 7%, označilo, že je asi dostačující, třináct policistů, což činí 14%, uvedlo, že si není jisto. Čtyřicet dva respondentů, tj. 45%, uvedlo, že asi není dostačující, třicet jedna respondentů, což činí 33%, uvedlo, že trestněprávní ochrana účastníků určitě není dostačující.

Otázka č.16

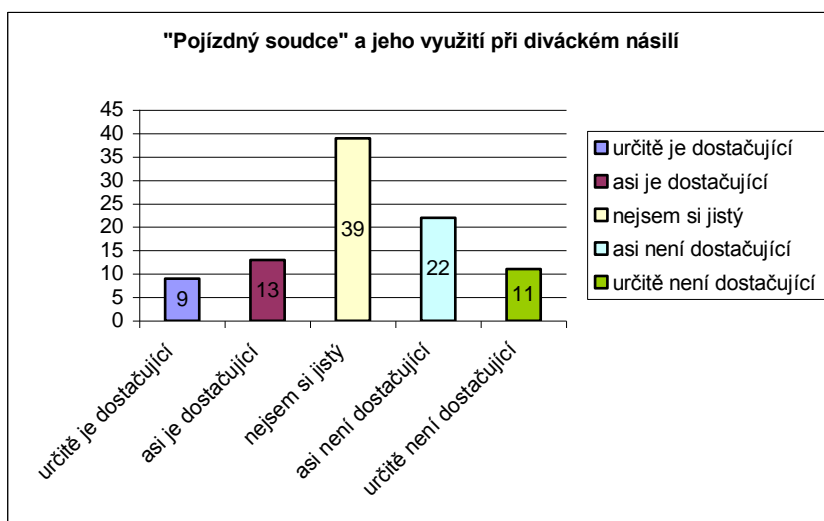
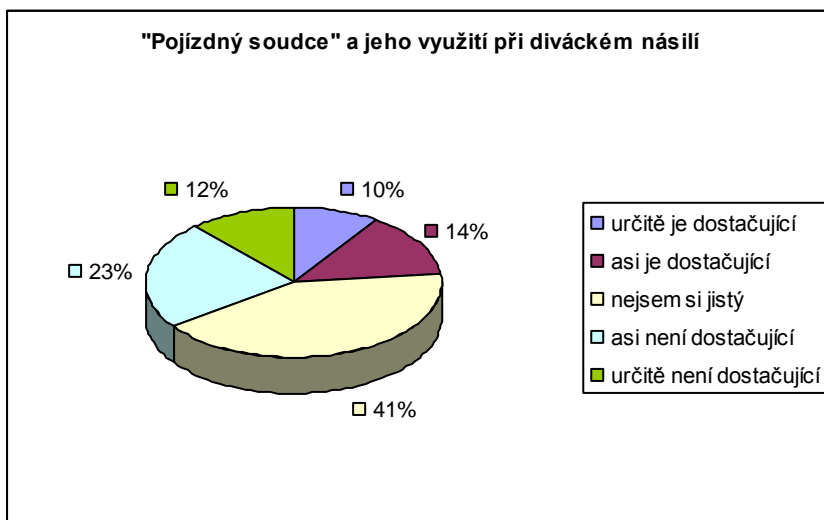
Myslíte si, že zavedení nových druhů trestných činů jako reakce na divácké násilí by mohlo tento negativní jev výrazně omezit?

Čtyřicet osm respondentů, což činí 51%, odpovědělo, že nové druhy trestných činů by divácké násilí určitě omezily, třicet jedna respondentů, což činí 33% uvedlo, že by to divácké násilí asi omezilo, deset respondentů, tedy 11%, si není jisto, čtyři respondenti, tedy 4%, uvedli, že nové druhý trestných činů by asi divácké násilí výrazně neomezily. Jeden respondent, což činí 1%, uvedl, že by nově zavedené trestné činy divácké násilí určitě neomezily.

Otázka č.17

Myslíte si, že opatření „pojízdný soudce“, jaké bylo využito při několika rizikových utkáních české nejvyšší fotbalové ligy, je dostačující pro celkové snížení počtu případů diváckého násilí?

Devět respondentů, tj. 10%, na tuto otázku odpovědělo, že „pojízdný soudce“ je určitě dostačující pro celkové snížení počtů diváckého násilí. Třináct policistů, což činí 14%, odpovědělo, že je asi dostačující, třicet devět respondentů, tedy 41%, si není jisto, jestli je toto opatření dostačující, dvacet dva respondentů, což činí 23%, uvedlo, že to asi není dostačující opatření a jedenáct policistů, tedy 12%, uvedlo, že toto opatření určitě není dostačující pro celkové snížení počtů diváckého násilí.

Vyhodnocení hypotéz

H1: *Je předpoklad, že ve více než 75% služebních zákroků, dokáže PJ SVČK HK zabránit střetům mezi fanoušky.*

Tato hypotéza se **potvrdila** na základě vyhodnocení otázek č. 11 a č. 13, kdy u otázky č. 11 celkem 96 % z dotázaných respondentů uvedlo, že si **spíše myslí** nebo **si je jisto**, že pořádková jednotka svůj úkol při nasazení splnila. Za **určitě dostatečnou** nebo **spíše dostatečnou** označilo svoji profesní připravenost pro zákrok celkem 87% dotazovaných policistů.

H2: *Domnívám se, že veškeré bezpečnostní opatření, prováděné v areálech stadionů, je potřebné převést do kompetence pořadatelské služby.*

Tato hypotéza se **nepotvrdila**. Na základě vyhodnocení otázky č. 7, bylo zjištěno, že 90% respondentů uvedlo, že aktivita pořadatelů před a během střetu fanoušků by měla **spíše** nebo **určitě** větší. K otázce č. 8 celkem 84 respondentů, tj. 90%, uvedlo, že si **spíše** nebo **určitě** není jisto schopnostmi pořadatelské služby vypořádat se s každým vzniklým konfliktem. Z velké části je to způsobeno věkem pořadatelů, neboť se jedná o osoby blízké nebo již jsoucí v důchodovém věku. Vyhodnocením otázky č. 10 „snaha pořadatelů urovnat konflikt sama“ bylo zjištěno, že 55% respondentů uvedlo, že se pořadatelská služba konfliktní situace pokoušela řešit sama.

H3: *Předpokládám, že je nutné zpřísnit represivní opatření a důsledněji kontrolovat jejich dodržování v souvislosti s diváckým násilím*

Tato hypotéza se **potvrdila**. Po vyhodnocení otázky č. 15 bylo zjištěno, že trestněprávní ochrana účastníků sportovních utkání **asi** nebo **určitě** není dostačující. Uvedlo to 87% dotázaných respondentů. Na otázku č. 16, „zavedení nových druhů trestných činů“, respondenti v 84% uvedli, že by tímto **asi** nebo **určitě** došlo k omezení případů diváckého násilí.

Závěr

V teoretické části své diplomové práce jsem se snažil přiblížit „širší veřejnosti“ ucelený a pravdivý pohled na problematiku diváckého násilí. Jedná se o poměrně širokou oblast informací, která se dotýká mnoha vědních oborů, zejména pedagogiky, psychologie, sociologie aj. Na jedné straně zde stojí narušitelé veřejného pořádku se všemi jeho negativními dopady a proti nim stojí bezpečnostní složky soukromé i státní.

V souladu se stanovenými cíly práce podrobně charakterizují pojmy násilí, agrese, sport i sportovní diváctví. Pokouším se podat ucelené informace o vzniku a současné podobě fotbalového chuligánství. Rozebírám pojem fotbalového chuligána i jednotlivé vztahy mezi chuligánskými skupinami.

Zvláštní kapitolu jsem věnoval charakteristice diváckého násilí od období a místa jeho vzniku, přes jeho pozdější rozšíření prakticky do celého světa až do současné doby.

Podrobněji jsem popsal legislativní opatření většiny subjektů, které s diváckým násilím přicházejí do styku. Charakterizoval jsem detailně pořádkové jednotky Policie ČR, které jsou ve většině případů nasazováni na zvládnání zabezpečování veřejného pořádku. V závěru teoretické části své práce jsem nastínil opatření proti diváckému násilí ze zahraničí, možnosti sociální a výchovné prevence a postupy jenž jsou praktikovány a ČR. Poukázal jsem na současný přístup státní politiky k řešení tohoto problému. Zde je nutné konstatovat, že v posledním roce došlo v ČR k přijetí nových trestních opatření. Jsou prakticky totožná s těmi, která jsou již úspěšně vyzkoušena v zahraničí. Domnívám se, že při zpracování své diplomové práce jsem podal pravdivé, nezkreslené a nezavádějící informace a poznatky.

Průzkumem prováděným v empirické části práce jsem se snažil odpovědět zejména na otázky týkající se připravenosti členů pořádkových jednotek Policie ČR na zásahy proti chuligánským skupinám na sportovních stadionech i mimo ně. Dotazy byly zaměřeny z pohledu PJ také na současné možnosti a schopnosti pořadatelských služeb v rámci bezpečnostních opatření prováděných na stadionech.

Provedeným průzkumem bylo prokázáno, že členové pořádkových jednotek SVČK Hradec Králové jsou na provádění zákroků proti fotbalovým chuligánům velmi dobře připravení a v naprosté většině případů dokáží zabránit propuknutí vznikajících střetů mezi fanoušky. Ze zjištěných údajů průzkumu dále vyplynulo, že represivní opatření státu a kontrola jejich dodržování jsou nedostatečná. Zde však dodávám, že průzkum byl proveden ještě před vstoupením v platnost nového trestního zákoníku. Dotazovaní členové PJ tedy ještě nemohli znát důsledky „nových opatření“ v souvislosti se sportovními akcemi. Převedení bezpečnostních opatření do kompetencí pouze pořadatelské služby se průzkumem ukázalo jako negativní. Většina sportovních stadionů v ČR není vybavena kamerovým nebo jiným systémem, který by dokázal nevhodné chování fanoušků dokumentovat. Tito „fans“ jsou si toho dobře vědomy a mohou a využívají toho při páchání různých forem diváckého násilí. Ve většině případů beztrestně. Přítomnost pořádkové jednotky je tak nadále nutná pro udržení pořádku.

Osobně zastávám názor, že není třeba zbytečně propadat skeptickým názorům o nebezpečnosti diváckého násilí. Přesto je třeba brát v potaz, že v naší společnosti tento problém je, dynamicky se mění a vyvíjí.

Zajišťování bezpečného průběhu sportovních utkání není jen otázkou, která se týká vandalů, chuligánů na jedné straně a bezpečnostních složek na straně druhé. Dopady působí na celou společnost. Vytvoření funkčních preventivních a represivních opatření, které by zajišťovalo maximální bezpečnost diváků na stadionech i v okolí je hlavním úkolem naší společnosti.

Resumé

Diplomová práce na téma „Sociálně právní aspekty diváckého násilí“ je zaměřena na oblast, která je v současné době velice aktuální. Zabývá se negativními jevy, jenž provázejí sportovní (zejména fotbalová a hokejová) utkání ve všech jeho podobách.

Mezi hlavní cíle diplomové práce patřilo shrnutí teoretických poznatků o problematice diváckého násilí, vymezení základních pojmů, které se k ní vztahují, popsání hlavních příčin vzniku a jeho následného rozšíření, minulou i současnou situaci na domácí scéně, způsoby řešení dané problematiky zainteresovanými stranami a v závěru provést průzkum u členů pořádkové jednoty Správy východočeského kraje Hradec Králové.

Diplomovou práci jsem soustředil do celkem sedmi kapitol:

První kapitola se zabývá sportem, diváky a je věnována charakteristikám agrese, násilí a chování jedinců v davu.

Druhá kapitola pojednává o fotbalovém chuligánství a vymezuje pojmy fotbalového diváka, fanouška a fotbalového chuligána. Rozebírá fotbalové chuligánství v České republice od historie po současnost, včetně vlivu alkoholu na diváky.

Třetí kapitola je věnována charakteristice diváckého násilí a dále rozebírá tento jev, jak se vyvíjel v Anglii a jednotlivých zemích západní a východní Evropy.

Čtvrtá kapitola se věnuje právním aspektům diváckého násilí, charakterizuje funkci Českomoravského fotbalového svazu a ukazuje jednotlivé instituce, jež jsou pověřené k opatřením proti diváckému násilí.

Pátá kapitola přibližuje činnost pořádkové policie a vznik a vývoj pořádkové jednotky do dnešní podoby.

Šestá kapitola je věnována opatřením proti diváckému násilí v Anglii a v České republice.

Sedmá kapitola je věnována empirické části. Jsou zde stanoveny cíle a formulace všech hypotéz. Výsledky průzkumu jsou graficky znázorněny.

Anotace

František Hanus. Sociálně právní aspekty diváckého násilí. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, Institut mezioborových studií Brno, 2010, 78s.

Diplomová práce se zabývá problémem diváckého násilí. Vymezuje pojem diváckého násilí, místo jeho vzniku a pozdějšího rozšíření. Poukazuje na současnou situaci u nás i v zahraničí, na možné způsoby a důsledky tohoto jednání pro společnost. Nastiňuje možná řešení uvedeného problému včasnými represivními a především preventivními opatřeními.

Klíčová slova: divácké násilí, fotbalový chuligán, sportovní diváctví, pořádková jednotka, ultras, rowdies

Annotation

František Hanus. The Social-law Aspects of the Spectator Violence. Thesis. University of Tomáš Baťa in Zlín, the Faculty of Humanist Studies, the institute of Interdisciplinary Studies Brno, 2010. 78p.

The thesis deals with the problem of spectator violence. It defines the term spectator violence, the origin of this term and its future expansion. It refers to the contemporary situation in our country and abroad, possible ways consequences of this behavior for the society. It outlines possible solutions of this problem by well – timed repressive and mostly preventive actions.

Key words: spectator violence, football hooligans, sport spectators, public order unit, ultras, rowdies

Seznam použité literatury

1. Zákon č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*, ve znění pozdějších předpisů
2. Zákon č. 200/1990 Sb., *o přestupcích*, ve znění pozdějších předpisů
3. Zákon o Obcích č. 128/2000 Sb.
4. Příloha k rozkazu Pol prezidenta č. 23/2009
5. Prezentace policie ČR: Ředitelství služby pořádkové policie a služby železniční policie (online). Praha: Ministerstvo vnitra a Policejní prezídium, 2005
6. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 154/2003, kterým se stanoví postup při zřizování, organizaci, činnosti a zabezpečení pořádkových jednotek Policie České republiky. Praha: Policejní prezídium, 2003, Část první, čl. 3, Základní úkoly pořádkových jednotek
7. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 3. vyd. Praha : Portál, s.r.o., 2000. 256 s. ISBN 80-7178-475-3
8. ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. I. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. 204 s. ISBN 80-902614-1-8
9. HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. I. vyd. Praha: Portál, 1998. 168 s. ISBN 80-7178-198-3
10. KING, J. *Fotbalová fabrika*. I. vyd. Praha: BBart, 2003. 270 s. ISBN 80-7257-978-9
11. KVAPILÍK, J., SVOBODOVÁ, A. a kol. *Člověk a alkohol*. I. vyd. Praha: Avicenum, zdravotnické nakladatelství, 1985. 240 s. ISBN nevedeno
12. LE BON, G. *Psychologie davu*. Praha: Kra, 1994. 159 s. ISBN 80-901527-8-3
13. MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. I. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2004. 181 s. ISBN 80-903333-0-3
14. MIKŠÍK, O. *Hromadné psychické jevy (psychologie hromadného chování)*. I.vyd. Praha: Karolinum, 2005. 269 s. ISBN 80-246-0930-4
15. NAKONEČNÝ, M. *Úvod do psychologie*. I.vyd. Praha: Academia, 2003. 368 s. ISBN 80-200-0993-0
16. SLEPIČKA, P. *Sportovní diváctví*. I. vyd. Praha: Olympia, 1990. 209 s. ISBN 80-7033-012-0
17. SPURNÝ, J. *Psychologie násilí*. I. vyd. Praha: Eurounion, 1996. 134 s.

ISBN 80-85858-30-4

18. BEYER D., Fotbalové násilí: subkultura hooligans. Brno, Masarykova universita, 2002
19. CARNIBELA, G. et. al. *Football violence and Hooliganism in Europe*. A report to the Amsterdam Group [online]. Oxford: The Social Issues Research Centre, 1996.
20. Prevence diváckého násilí při sportovních utkáních : Role místních a regionálních orgánů veřejné správy v prevenci násilí při sportovních utkáních. Terminus Technicus, Praha : MV ČR, 2006. s.
21. SUCHÁNEK, Marek. *ProFotbalFans : Aktivita státních institucí v ČR* [online]. 2005. [cit. 2007-12-01].
22. <http://www.hooligans.cz>
23. <http://www.hooligans.cz>
24. <http://www.hooligans.cz/showpage.php?name=archiv>
25. http://nv.fotbal.cz/ftp/cmfs/legislative/01_Stanovy_3.doc
26. http://nv.fotbal.cz/ftp/cmfs/legislative/02_Soutezni_rad_fotbalu_3.doc

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 2 Výpis trestných činů v souvislosti s diváckým násilím

DOTAZNÍK

Příloha 1

1. Kolik Vám je let?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

18 - 25	26 - 30	31 - 35	36 - 40	41 - 45	46 a více

2. Jak dlouho (kolik let) jste služebně zařazen v PJ SVČK HK?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

0 - 1	1 - 3	3 - 5	5 - 7	7 - 9	9 a více

3. Kolikrát za rok se účastníte přípravy a výcviku v souvislosti s pořádkovou jednotkou? Do své odpovědi zahrňte výcvik okresní i krajský.

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

1 - 5 x	6 - 10 x	11 - 15 x	16 a více

4. Kolikrát celkem jste se jako člen pořádkové jednotky už zúčastnil zabezpečování veřejného pořádku na fotbalových nebo hokejových stadionech?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

nikdy	1 - 5 x	6 - 10 x	11 - 15 x	16 a více x

5. V kolika případech jste se s PJ účastnil zákroku pod jednotným velením proti fanouškům přímo v ochozech nebo blízkém okolí stadionu?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě. V případě, že jste u ot.č. 4 odpověděl nikdy, tuto otázku nevyplňujte.

nikdy	1 - 3 x	4 - 6 x	7 - 9 x	10 a více x

6. Se kterými zápornými projevy fotbalových chuligánů máte nejčastější zkušenosti? Označte pouze tři.

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

vniknutí na hrací plochu	
--------------------------	--

házení předmětů na hrací plochu	
výtržnosti (potyčky s pořadateli, bezp. agenturou apod.)	
vandalství (demolování zařízení stadionů)	
zakázané pyrotechnické efekty tkzv. Choreo	
nadávký a urážky	
střety chuligánských gangů	
rasistické, antisemitské a nacionálně šovinistické projevy	
napadání dopravních prostředků	

7. Domníváte se, že střetům mezi fanoušky v areálech stadionů lze zabránit aktivnějším přístupem pořadatelské služby?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

určitě ano	
spíše ano	
nejsem si jistý	
spíše ne	
určitě ne	

V případě, že jste zvolil odpověď, **určitě ano, spíše ano**, napište prosím Váš názor jakou konkrétní činnost by měla poř. služba zlepšit.

Poznámka.....

8. Má podle Vašeho názoru pořadatelská služba současných fotbalových klubů z 1. a 2. ligy schopnosti a dovednosti k tomu, aby se sama vypořádala s každým konfliktem?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

určitě ano	
spíše ano	
nejsem si jistý	
spíše ne	
určitě ne	

V případě, že jste zvolil odpověď, **určitě ne, spíše ne**, napište prosím Váš názor proč tomu tak je

Poznámka.....

9. Kolikrát jste se s PJ aktivně účastnil zabezpečování veřejného pořádku při sportovním utkání nebo soutěži, které bylo vyhodnoceno jako vysoce rizikové a kde došlo ke střetu mezi fanoušky?

(Aktivní účastí je myšlena fyzická přítomnost přímo v ochozech nebo mezi diváky.)

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

nikdy	1 – 3 x	4 – 6 x	7 – 9 x	10 a více x

10. Měla pořadatelská služba (i když se jí to nepodařilo) při těchto střetech snahu urovnat vznikající konflikt sama?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

určitě ano	
spíše ano	
nejsem si jistý	
spíše ne	
určitě ne	

V případě, že jste zvolil odpověď, **určitě ano, spíše ano**, napište prosím Váš názor proč není schopna poř. služba schopna vznikající konflikty zarazit.

Poznámka.....
.....

11. Máte dojem nebo jistotu, že by někdy při aktivním nasazení PJ tato svůj úkol nesplnila?

Tato otázka je zaměřena na samotné provedení zákroku, nikoliv na vedlejší okolnosti jako např. nevydání rozkazu k zákroku ze strany nadřízeného, způsob chování nadřízeného typu: „Já žádné násilnosti nevidím“ apod.

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

jsem si jist, že nesplnila	
spíše si myslím, že nesplnila	
nejsem si jistý	
spíše si myslím, že ho splnila	
jsem si jist, že ho vždy splnila	

V případě, že jste zvolil odpověď, **jsem si jist, že nesplnila, spíše si myslím, že nesplnila**, napište prosím Váš názor jaká byla příčina neúspěchu.

Poznámka.....
.....

12. Myslíte si, že je potřeba předzápasové bezpečnostní prohlídky stadionů přenechat pouze na pořadatelské službě?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

určitě přenechat	
spíše přenechat	

nejsem si jistý	☐
spíše nepřenechat	☐
určitě nepřenechat	☐

V případě, že jste zvolil odpověď, **určitě nepřenechat, spíše nepřenechat**, napište prosím Váš názor z jakého důvodu si myslíte, že policie lépe danou oblast zkontroluje.

Poznámka.....
 .....

13. Považujete Vaši profesní připravenost a vycvičenost (jako člena PJ) pro případná střetnutí se skupinou chuligánů za dostatečnou?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

určitě ji považuji za dostatečnou	☐
spíše ji považuji za dostatečnou	☐
nejsem si jistý	☐
spíše ji považuji za nedostatečnou	☐
určitě ji považuji za nedostatečnou	☐

V případě, že jste zvolil odpověď, **určitě ji považuji za nedostatečnou, spíše ji považuji za nedostatečnou**, napište prosím Váš názor jak je potřeba připravenost zlepšit.

Poznámka.....
 .....

14. U níže jmenovaných postupů vyberte tři, které jsou z Vaší zkušenosti nejvíce účinné pro zklidnění fotbalových fanoušků v ochozech.

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

činnost pořadatelské služby	☐
akustické výzvy hlasatele - pořadatele	☐
rozčlenění skupin chuligánů do menších celků	☐
provedení lustrace vybraných osob z chuligánských skupin	☐
početní převaha členů PJ	☐
demonstrace síly	☐
zbavení chuligánské skupiny vůdce nebo vůdců	☐

15. Považujete současnou trestněprávní ochranu účastníků sportovních utkání za dostatečnou před negativními vlivy diváckého násilí?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

určitě je dostačující	☐
asi je dostačující	☐
nejsem si jistý	☐

asi není dostačující	
určitě není dostačující	

V případě, že jste zvolil odpověď, asi není dostačující, spíše není dostačující, napište prosím Váš názor, jakým způsobem by se ochrana účastníků dala zlepšit.

Poznámka.....
 .....

16. Myslíte si, že zavedení nových druhů trestných činů jako reakce na divácké násilí by mohlo tento negativní jev výrazně omezit?

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

určitě by ho to omezilo	
asi by ho to omezilo	
nejsem si jistý	
asi by ho to neomezilo	
určitě by ho to neomezilo	

V případě, že jste zvolil odpověď **určitě by ho to omezilo, asi by ho to omezilo**, napište prosím Váš názor proč si myslíte, že by ke zlepšení došlo.

Poznámka.....
 .....

17. Myslíte si, že opatření „pojízdného soudce“, jaké bylo využito při několika rizikových utkáních české nejvyšší fotbalové ligy, je dostačující pro celkové snížení počtu případů diváckého násilí?

Opatření „pojízdného soudce“ bylo několikrát využito v Praze zejména při utkáních s Sparty se Slavií a Baníkem. Jeho podstatou je přítomnost soudce přímo v areálu stadionu, aby mohl zadrženého pachatele trestného činu ihned odsoudit ve zkráceném řízení.

Vaši odpověď zakřížkujte do pole nejvíce se blížícího pravdě.

určitě je dostačující	
asi je dostačující	
nejsem si jistý	
asi není dostačující	
určitě není dostačující	

V případě, že jste zvolil odpověď, **určitě není dostačující, asi není dostačující**, napište prosím Váš názor jakým dalším způsobem by se diváckému násilí dalo zabraňovat.

Poznámka.....
 .....

§ 146

Ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

d) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle

e) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

§ 147

Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

(3) Kdo z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony,

§ 158

Rvačka

(1) Kdo úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, je-li při činu uvedeném v odstavci 1 jinému způsobena těžká újma na zdraví.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, je-li při činu uvedeném v odstavci 1 jinému způsobena smrt.

§ 228

Poškození cizí věci

(1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Stejně bude potrestán, kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

b) spáchá-li takový čin na věci jiného pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

§ 323

Násilí proti orgánu veřejné moci

(1) Kdo užije násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let. (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,

b) ublíží-li takovým činem jinému na zdraví, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(3) Odnětím svobody na čtyři léta až dvanáct let

bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví,

b) škodu velkého rozsahu, nebo

c) poruchu v činnosti takového orgánu.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 337

Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

(1) Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

a) vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu,

b) zdržuje se na území České republiky, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění,

c) bez povolení a bez vážného důvodu se zdržuje v místě nebo obvodě, na které se vztahuje trest zákazu pobytu, nebo nedodrží omezení, která mu byla soudem uložena v souvislosti s výkonem tohoto trestu,

d) navštíví akci, na kterou se vztahuje trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, nebo se dopustí jiného závažného jednání, aby zmařil účel tohoto trestu.

§ 352

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

(1) Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí ke spáchání takového činu.

§ 355

Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

(1) Kdo veřejně hanobí

a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo

b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) nejméně se dvěma osobami, nebo

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

§ 358

Výtržnictví

(1) Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) opětovně, nebo

b) jako člen organizované skupiny.

§ 30

„Přestupky na úseku ochrany před alkoholem a jinými toxikománii

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

a) prodá, podá, nebo jinak umožní požití alkoholického nápoje osobě zjevně ovlivněné alkoholickým nápojem nebo jinou návykovou látkou, osobě mladší osmnácti let, atd.

§ 47

Přestupky proti veřejnému pořádku

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) neuposlechne výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci
- c) vzbudí veřejné pohoršení
- d) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení

§49

Přestupky proti občanskému soužití

(1) Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním
- e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, víru nebo náboženství nebo pro jeho sociální původ.